

To ni pot!

O predlogu justičnega ministrstva za izvajanje člena 7 Državne pogodbe pred sodiščem, ki ga že mesece skrbno hranijo in čuvajo v predalu koroške deželne vlade, je bilo že na skupnem zborovanju ZSO in NsKS dne 23. junija 1957 povedano, da ne sodi v današnji čas, marveč v čas nacifašizma, ko je nacistični pisnik zapisal, da je slovenščina „jezik hlapcev in pastirjev“. Nič drugače namreč ne moremo oceniti predmetnega osnutka, če drži, da hoče pripustiti slovenščino kot uradni jezik le še pri okrajnih sodiških Pliberk, Zelezna Kapla in Borovlje in da ne sme ta „jezik hlapcev in pastirjev“ onesnažiti gosposkih dvoran deželnega sodišča ali belega papirja sodniške gospode. Tako sme po osnutku sodnik baje obravnavati v slovenskem jeziku le na izrecno zahtevo stranke, zapisnik pa mora biti napisan na vsak način v nemščini. V prestolnici pa v sodni stavbi za drugi deželni jezik tudi po novem osnutku ni mesta; deželani slovenskega jezika naj bi smeli tam očitno v svojem jeziku govoriti samo za mrežami!

Izzivalni osnutek je v očigled ostre borbe južnih Tirolcev prav za upoštevanje materinščine pred sodiščem še bolj obsojanja vreden in naravnost nož v hrbet upravičeni in razumljivi borbi tudi avstrijske manjšine v Italiji. Ali ima naša država sploh še moralno pravico govoriti o teroristični justici napram avstrijski manjšini v Italiji, če z osnutkom nastopa isto, morda še bolj brezobzirno pot napram manjšini v lastni državi? „Uporaba materinščine pred sodiščem je sveta pravicostvena pravica vsakega naroda in nihče naj zaradi tega ne podpiše nobenega zapisnika, ki ni napisan v materinščini“ je stranka južnih Tirolcev nasvetovala svojim rojakom! In ves avstrijski tisk s člani vlade vred je povzročal ta apel avstrijske manjšine v Italiji. In kaj se dogaja pri nas?

Prav to, kar v Italiji napadajo! V resnici — ta osnutek je najboljši dokaz, da nacionalistična miselnost še ni zamrla, marveč še bujno cveti — tudi v najvišjih vladnih krogih. Saj bi nas sicer osnutek ne motil, če ne bi izviral iz justičnega ministrstva samega! Vse kaže, da se kljub dveh grozotnih vojn še ni nič spremenilo. Ali ni sedanjí osnutek le pronicljivo jubilejne obletnice pohoda tiste celošiške drhali, ki je pred 50 leti s šovinističnimi sodniki na čelu demonstrirala proti uporabi slovenščine pred celošiškim okrajnim sodiščem in deželnim sodiščem. Razlika je le v tem, da so se tedaj celošiški nacionalisti uprli pravičnemu odloku justičnega ministrstva, danes pa justično ministrstvo že v naravnost kloni pred koroškimi šovinisti. Saj je vendar znano, odkod izvira osnutek...

Izvirna od istih šovinistov, ki so te dni intenzivno pred celošiškim županom, da bi preprečili streho nad glavo mlade slovenske gimnazije, ki bi sama rada dvojezično poučevala, pa ji zabranjujejo učiti tudi v jeziku večinskega državnega naroda, ker se očitno bojijo, da bi hlapec Jernej povohal tudi tja, kjer se ustvarjajo zakoni!

Človek se nehotе zamisli ob tej umazani dvoiličnosti, ko na eni strani zabranjujejo izobrazbo tudi v tistem jeziku, ki ga na drugi strani smatrajo za edino veljavnega.

Koroški Slovenci smo na zadnjem velikem zborovanju ponovno jasno povedali, kaj razumemo pod dvojezičnim ozemljem in za katero ozemlje je šlo pri pogajanjih za Državno pogodbo! Zato se nikdar ne bomo sprijaznili z rešitvijo, ki gre mimo naših upravičenih zahtev in mimo zgodovinskega in objektivnega dejstva prisotnosti slovenskega prebivalstva na vsem ozemlju, kakor je označeno v odredbi o dvojezičnem šolstvu. Če justično ministrstvo ne pozna razmer na Koroškem, naj se obrne na nas in nas kliče, kakor je bilo izrecno dvakrat oficijelno obljubljeno od predsednika ministrskega komiteja za izvajanje člena 7 Državne pogodbe zunanega ministra dr. Figla!

Pa tudi koroška deželna vlada z molkom stvari ne koristi. Problemi se namreč ne rešujejo s tem, da se jih zapre v predal, marveč s tem, da se vanje ugrizne, ne glede na to, ali so labki ali kočljivi in neprijetni. Ne gre govoriti o dvojezičnem ozemlju in poznati njegov obseg le tedaj, kadar je treba doseči več šilingov... Potrebni „Nachholprogramm“ ne sme obsegati le uradno priznane gospodarske diskriminacije ozemlja na jugu ob Zilji in Dravi, marveč mora od pomoči vse-

Pred volitvami v Zahodni Nemčiji:

Nove in stare poteze Vzhoda in Zahoda

Dne 15. septembra bodo v Zahodni Nemčiji državnozbornske volitve in je volilna borba dosegla že precej ostre oblike posebno med dvema najmočnejšima strankama — Adenauerjevo krščansko-demokratsko zvezo in socialdemokratsko stranko. Kakor pri nas na Koroškem v takih primerih s povečano protislovensko gonjo skušajo odvracati zanimanje ljudstva od perečih problemov notranje politike, tako se v Nemčiji ob vsaki taki priložnosti poslužujejo krilatice o zopetni združitvi Nemčije. Tudi v sedanjí predvolilni kampanji nemški politiki raje govorijo o možnostih in težavah pri združitvi obeh nemških držav, ker jim potem ni treba zavzemati stališča do različnih gospodarskih vprašanj.

Pred nekaj dnevi sta tovrstno predvolilno borbo še podkrepila dva dogodka: deklaracija vzhodnonemške vlade in skupna deklaracija Zahodne Nemčije, Amerike Anglije ter Francije.

Predsednik vzhodnonemške vlade Grotewohl je v svoji deklaraciji predlagal konfederacijo obeh nemških držav kot

uvodni korak k ponovni združitvi Nemčije in kot pogoje navedel naslednje tri točke: 1. prepoved vskladiščenja in proizvodnje atomskega orožja in atomskih bomb na ozemlju Nemčije; 2. izstop Zahodne Nemčije iz Atlantskega pakta in Vzhodne Nemčije iz Varšavskega pakta, ukinitve obvezne vojaške službe v Zahodni Nemčiji ter sporazum med nemškima državama o številu čet na obeh straneh; 3. skupni ali posebni korak pri štirih velesilah za postopni umik njihovih čet iz Nemčije. Povezavo med obema suverenima in neodvisnima nemškima državama si Grotewohl zamišlja na gospodarskem, carinskem in monetarnem področju ter na področju prometa in komunikacij, ne vztraja pa na mednarodni pogodbi in bi bil tako imenovani Svet za vso Nemčijo, ki bi ga tvorili predstavniki obeh nemških parlamentov, samo posvetovalnega značaja. Načelno pa zastopa vzhodnonemška vlada mnenje, da je vprašanje zopetne združitve zadeva Nemčije in ne štirih velesil, vendar odločno zavrača idejo splošnih volitev v vsej Nemčiji kot

sredstvo za ponovno združitve, ker z odjajo glasovnice ni mogoče premostiti velikih političnih in gospodarskih razlik med obema državama.

Dočim vsebuje vzhodnonemški predlog nove misli v tem vprašanju, se zahodna deklaracija v glavnem omejuje na stališča, ki so znana že od leta 1955 in ki vprašanja zopetne združitve Nemčije niso privedla niti koraka naprej. Bistvena karakteristika zahodnega stališča je v tem, da povezuje vprašanje Nemčije z vprašanjem razorožitve. Konkretno izražata deklaracija mnenje, da v imenu ponovno združene Nemčije lahko nastopa samo vsenemška vlada, ki jo je moč izvoliti le na svobodnih volitvah po vsej državi in da svobode in varnosti združene Nemčije ne bi smeli vezati z nobeno vsiljeno nevtiralnostjo ali demilitarizacijo.

Odmevi na obe deklaraciji so razumljivo zelo živahni. Kakor je bilo pričakovati, so na Zahodu predloge vzhodnonemške vlade v celoti odklonili, ker se bojijo, da bi kakršno koli razpravljanje z Vzhodno Nemčijo pomenilo njeno priznavanje. Toda tudi deklaracija zahodnih sil ni naletela na preveč prijazen odziv. Pohvalo ji pojejo samo v krogih, ki so jo objavili, dočim je pri vseh ostalih nemških strankah naletela na precej ostro kritiko. Opozicijske stranke — posebno socialdemokratska in svobodna demokratska stranka — se strinjajo v mnenju, da pomeni ta deklaracija le pomoč zahodnih velesil Adenauerjevi vladi in stranki in predvolilni borbi, ker dejansko ne vsebuje nobenega novega predloga za ureditev nemškega vprašanja.

Jugoslovanski državniki so se na povratku ustavili tudi na Koroškem

Podpredsednika jugoslovanske vlade Edvard Kardelj in Aleksander Rankovič ter predsednik Ljudske skupščine LR Srbije Veselinov in državni podtajnik za narodno obrambo Kreačić s svojimi soprogami so se po večtedenskem potovanju po inozemstvu minuli torek vrnili v svojo domovino.

Jugoslovanski državniki so bili na odih v Sovjetski zvezi, kjer so se sestali tudi s Hruščevom in drugimi sovjetskimi voditelji, sestanku blizu Moskve pa sta prisostvovala tudi sekretarja albanske in bolgarske komunistične stranke Enver Hoxha in Živkov.

Po obisku Finske, Švedske, Danske in Zahodne Nemčije so se jugoslovanski državniki vračali skozi Avstrijo, kjer so si ogledali Salzburg, Salzkammergut in Dunaj, minuli torek popoldne pa so se za nekaj časa ustavili tudi na Koroškem. Ugodne goste so na koroško-štajerski meji pričakali predstavniki jugoslovan-

skega generalnega konzulata v Celovcu s konzulom Mladenom Devidejem na čelu. Spotoma so si na Gosposvetem polju ogledali zgodovinski Vojvodski prestol, po obisku Celovca in ogledu njegovih znamenitosti pa so jugoslovanski državniki nadaljevali vožnjo čez Ljubelj.

Obisk pri jugoslovanskih otrocih

Kakor smo v našem listu že poročali, je med Avstrijo in Jugoslavijo tudi letos v teku živahna počitniška zamenjava otrok.

Pred nekaj dnevi je predsednik Sveta za socialno varstvo LR Slovenije Tomo Brejc s predstavniki te ustanove ter zastopniki Zveze prijateljev otrok obiskal posamezne domove, v katerih preživljajo počitnice jugoslovanski otroci. Jugoslovanski predstavniki so ob tej priložnosti obiskali male letovišarje na Dunaju in v bližini Innsbrucka ter v Sekiri ob Vrbskem jezeru.

ZSSR bo izpolnila obveznosti do Jugoslavije

V začetku lanskega avgusta je bil med Jugoslavijo, Sovjetsko zvezo in Vzhodno Nemčijo podpisan sporazum, v katerem sta se Sovjetska zveza in Vzhodna Nemčija obvezali odobriti Jugoslaviji dolgoročno investicijsko posojilo za izgradnjo velikega industrijskega kombinata za proizvodnjo aluminija z zmogljivostjo 100.000 ton na leto ter za to potrebne velike vodne elektrarne. Nekaj mesecev prej pa se je Sovjetska zveza obvezala, da bo dala Jugoslaviji posojilo za zgraditev velikih tovarn za proizvodnjo umetnih dušičnih gnojil, žveplene kisline in superfosfata in pa termoelektrarne z zmogljivostjo 100.000 kilovatov.

splošni sicer zanikani toda dokazani diskriminaciji — gospodarski, kulturni in politični, da bo končno tudi avtohtono ljudstvo tega ozemlja zaživelo življenje v polni enakopravnosti! Predmetni osnutek, ki gre mimo vseh naših predlogov in noče okrniti dvojezično ozemlje le glede uporabe slovenskega uradnega jezika pred sodišči, ampak hoče s pomočjo tako imenovane pravice staršev odpraviti tudi dvojezično šolstvo, brez dvoma ni pot k temu cilju!

Jugoslavija je umevno računala z zaključnimi dogovori in je temu primerno tudi prilagodila svoj petletni gospodarski načrt. Vendar je Sovjetska zveza zlasti v zvezi z lanskimi dogodki na Madžarskem in zaradi stališča, ki ga je do teh dogodkov zavzela Jugoslavija, skušala izvajati nad Jugoslavijo gospodarski pritisk z zavlačevanjem uresničitve sprejetih obveznosti.

Spričo trdnega stališča Jugoslavije, ki je vztrajala na podpisanih sporazumih, pa je prišlo pred nedavnim do ponovnih gospodarskih pogajanj med Jugoslavijo, Sovjetsko zvezo in Vzhodno Nemčijo. V Moskvi, kjer so ta pogajanja potekala v duhu medsebojnega razumevanja in v želji po okrepitvi gospodarskega sodelovanja, kot je bilo uradno poudarjeno, so te dni podpisali protokol, ki potrjuje lanske sporazume in tudi jasno določa posamezne etape in termine, do katerih bosta Sovjetska zveza in Vzhodna Nemčija z dolgoročnimi krediti več sto milijonov dolarjev omogočili zgraditev omenjenih gospodarskih objektov v Jugoslaviji.

Tunizija — najmlajša republika

Prejšnji teden je napravila tunizijska ustavodajna skupščina pomemben zgodovinski sklep, ko je ukinila monarhijo in razglasila Tunizijo za republiko. S tem je dala Tunizija nov prispevek k demokratičnemu in progresivnemu razvoju arabskih dežel, kakor je ob tej priložnosti zapisal vladni list »Action«.

Hkrati z razglasitvijo republike je skupščina izvolila za prvega predsednika republike predsednika vlade Habiba Burgiba, enega glavnih borcev za neodvisnost bivšega francoskega protektorata. Hkrati pa je Burgiba obdržal tudi funkcijo ministrskega predsednika, ki jo bo izvrševal do razglasitve prve ustave najmlajše republike.

V Argentini še vedno mnogo peronistov

Zadnje nedeljo so v Argentini volili tako imenovano reformacijsko skupščino, katere glavna naloga bo v tem, da bo spremenila sedaj veljavno ustavo in potem razpisala nove državnozbornske volitve. Pri volitvah, za katere je bilo nekaj manj kot 10 milijonov volilnih upravičencev, je nastopalo skoraj 60 različnih strank, bivši predsednik Peron, ki živi v inozemstvu, pa je svoje pristaše pozval, da glasujejo z belimi listki.

Pri štetju glasov so ugotovili kot največje presenečenje neverjetno visoko število belih glasovnic, kar dokazuje, da ima Peron v Argentini še precej pristašev. Največ glasov je dobila ljudska radikalna unija, kateri sledijo nepopustljiva radikalna unija, socialistična stranka, demokristjanska stranka, komunistična partija in druge.

Z nedeljskimi volitvami je zaključeno prvo obdobje političnega življenja v Argentini po izgonu Perona.

Vznemirjenje zaradi visokih živilskih cen

Živiljenjski stroški na Koroškem so se v zadnjem času občutno zvišali, je ugotovil prezident koroške delavske zbornice na nedavnem zasedanju deželne eksekutive Zveze avstrijskih sindikatov v Celovcu.

Visoke cene zlasti sočivja, sadja, mesa in drugih živiljenjsko važnih prehranskih potrebščin čedalje bolj občutno obremenjujejo gospodinjstva delavcev in nameščencev, odražajo pa se tudi v porastu cen v gostinskih in tujskoprometnih obratih.

Neznanje ali malomarnost pri radiu?

Znanje jezikov ter sposobnost za pravilno izgovarjavo in naglašanje nista nikomur podarjena od narave, obojega se je treba naučiti. Zlasti radio-postaje, ki kaj dajo na svoj ugled, zahtevajo tozadevno od svojih napovedovalcev visoke kvalitete.

Vendar kaže, da radio pri nas na to ne polaga potrebne pažnje. Sicer se ne bi bilo moglo zgoditi, da je napovedovalec avstrijskega radia zadnji čas, ko je večkrat poročal o potovanju podpredsednika jugoslovanske vlade Kardelja v Sovjetsko zvezo in nekatere severnoevropske države, vsakokrat napačno izgovarjal in naglašal njegovo ime. Ob nedavnem gostovanju ljubljanske operne pevke Manje Mlejnikove v Celovcu tudi celovški napovedovalec v nemščini ni znal pravilno izgovarjati njenega imena. Za sosedne Jesenice smo slišali po radiu iznakaženo oznako „Jezeniče“ itd.

To je samo nekaj najbolj izrazitih cvetk, ki, umevno, posebno slovenske poslušalce radia upravičeno motijo. Ne glede na to, da marsikdo lahko vidi v taki malomarnosti hoteno omalovaževanje in smešenje našega jezika, se veče v prvi vrsti smeši le radio sam, ko si pred vsem svetom privoščiči takšne jezikovne hibe. Pri javni kulturni ustanovi, kakor je radio, bi morali že zaradi lastnega ugleda uveljaviti zahtevo po kvalitetnem personalu, ne pa dopuščati, da se s težkočami jezikov mučijo ljudje, ki vsled neznanja niso dorasli svoji nalogi ali pa jo morda celo namerno malomarno opravljajo.

V soglasno sprejeti resoluciji, ki so jo z zasedanja naslovili na pristojna mesta, predvsem pa na gospodarsko komisijo, je deželna eksekutiva sindikalne zveze poudarila, da je treba proti tem pojavom podzvzeti vse potrebne ukrepe, ker bi bili sicer delavci in nameščenci, ki so spričo naraščajoče draginje najbolj prizadeti in upravičeno vznemirjeni, prisiljeni zahtevati izravnavo podražitev s povišanjem zaslužkov.

Prezident koroške sindikalne zveze Herke je ob tej priložnosti opozoril na nevarnost sedanjega razvoja cen ter ožigosal zlasti zadržanje monopolistične veletrgovine, ki izkorišča vremenske neprilike in s tem pogojeno slabšo ponudbo na zelenjadnem tržišču za neupravičeno in neodgovorno navijanje cen in ustvarjanje ogromnih profitov na račun množice gospodarsko šibkih potrošnikov, kmetijsko ministrstvo pa z zaviranjem uvoza mesa in zelenjave še pospešuje ta razvoj. Celomeščanski tisk, je dejal, se zgraža nad mahinacijami nekaterih veletrgovcev, ki so postali v najkrajšem času milijonarji, kar dokazujejo tudi nekateri primeri na Koroškem. Prezident delavske zbornice Truppe pa je opozoril na to, da skupina profitarjskih trgovcev vsako leto v času tujskega prometa brezobzirno in neodgovorno navija cene v škodo tudi domačega prebivalstva.

Do teh pojavov pa ne prihaja samo na Koroškem. Tudi delavska zbornica v Salzburgu je bila prisiljena zahtevati od poslancev salzburškega deželnega zbora, da podvzamejo učinkovite ukrepe proti zviševanju cen.

Ministrstvo za kmetijstvo je bilo po intervenciji socialističnih poslancev in pod pritiskom javnosti sicer končno prisiljeno dovoliti svoboden uvoz povrtnin in sadja, ki ga na domačem trgu primanjkuje, vendar je s tem, da je to možnost predvidelo samo za nekaj dni in so po 1. avgustu spet potrebna za uvoz posebna uvozna dovoljenja, komaj kaj bistvenega ukrenilo za potrebno znižanje cen in za učinkovito zajezitev bodočih podražitev.

Perečega vprašanja se je dotaknil tudi vicekancler dr. Pittermann, ki je v zvezi

s podražitvijo živil dejal, da je zaradi nediscipline posameznih gospodarskih panog resno ogroženo tudi bodoče sodelovanje vladnih strank. Podčrtal je, da je stabilnost, ki jo naše gospodarstvo potrebuje, mogoče vzdržati samo z obojestransko disciplino.

Na gospodarskem razstavišču v Ljubljani:

II. jugoslovanski izvozni sejem

Jutri bo v Ljubljani v okviru Gospodarskega razstavišča odprt II. jugoslovanski sejem izvoznih vzorcev, katerega glavni namen je v tem, da v času turistične sezone omogoči tujim interesentom, da si v razmeroma kratkem času lahko ogledajo celotno izbiro jugoslovanskega izvoznega blaga.

Razstava, pri kateri sodelujejo vsi pomembnejši proizvajalci izvoznega blaga ter izvozna podjetja, je prirejena strogo po proizvodnih panogah in s tem omogoča, da si ustvari obiskovalec v razmeroma kratkem času potrebno sliko. Kakor je bil uspešen že prvi tovrstni sejem, tako bo gotovo tudi letošnja prireditelj nudila vsem obiskovalcem in interesentom možnost, da se temeljito seznanijo z jugoslovanskimi izvoznimi možnostmi.

Ta razstava bo odprta do 11. avgusta.

Kanal Donava—Tisa—Donava

Po obsežnih pripravljalnih delih so se v juliju začela dela na glavni magistrali kanala Donava — Tisa — Donava, ki bo velike važnosti za gospodarstvo in ekonomičnost že tako plodnih polj Bačke in Vojvodine.

Samo za glavno magistralo kanala bo treba izkopati skoraj dva milijona kubičnih metrov zemlje. Kanal bo posebne važnosti za izsuševanje često poplavljenih polj. Na ta način bodo lahko izsušili 10.000 ha plodne zemlje in napravili dobra polja. Kanal pa ne bo služil samo za osuševanje zemlje, marveč bodo na drugi strani z njegovo pomočjo namakali tudi ogromne površine pašnikov, na katerih bodo lahko redili trikrat več živine kot doslej.

Evropsko gospodarstvo v letu 1960

Organizacija za gospodarsko sodelovanje v Evropi (OEEC) je v svojem letnem poročilu podala tudi zanimive poglede na gospodarski položaj v letu 1960. Hkrati ko poudarja, da je take napovedi mogoče postavljati samo pod pogojem, da bo v Evropi vladal mir, upošteva v pregledu tudi razne spremembe, ki več ali manj vplivajo na razvoj gospodarstva v posameznih deželah.

V splošnem napoveduje OEEC ugoden razvoj na področju gospodarstva. Število zaposlenih bo naraslo in povečala se bo tudi proizvodnja. Skupni narodni dohodek se bo do leta 1960 v primerjavi z letom 1955 povečal za 17 odstotkov. Medtem ko se bo število ženske delovne sile zmanjšalo, se bodo zahteve delavstva po skrajšanju delovnega časa občutno okrepile.

Izdatki posameznih držav za javna dela se bodo tudi povečali. Posebno veliko denarja bodo porabili za gradnjo šol ter cest, ker se bo motorizacija silno dvignila ter bo število motornih vozil doseglo v letu 1960 ogromno število 9 milijonov. Zaradi naraščajočega prometa bo treba ceste, ki so po vojni zaostale za razvojem avtomobilizma in prometa sploh, hitreje graditi in modernizirati (ta potreba je tudi pri nas v Avstriji iz dneva v dan večja — opom. ured.).

Občutno se bodo povečale potrebe po energiji in pridobivanje premoga, ki se bo sicer tudi zvišalo, ne bo več zadostovalo. Čeprav bodo zabeležili gotovo napredovanje tudi na področju izkoriščanja vodnih sil, petroleja in podzemeljskih plinov, bodo morale evropske dežele leta 1960 kriti dobro četrtino svojih potreb po energiji z uvažanjem. Zato bodo vložile mnogo denarja za pridobivanje atomske energije, vendar kaže, da do navedenega leta še ne bo mogoče atomske energije v zadostni meri izkoriščati v civil-

ne namene. Iste potrebe bodo narekivale tudi izdatne investicije za graditev petrolejskih čistilnic, za raziskovanja podzemeljskih bogastev in virov novih energij ter za nadaljnjo izgradnjo elektro gospodarstva.

Sploh kaže, da bo Evropa v naslednjih letih mnogo gradila. Posamezne dežele bodo občutno pospešile gradnjo stanovanj, na področju prometa in prometnih sredstev pa se bodo gradnjam cest pridružile še gradnje v letalstvu in pomorstvu in bodo posebno pažnjo posvetili izgradnji pristanišč. To pa zato, ker bo promet po rekah narasel mnogo bolj kakor promet po kopnem. Ker se bo na vodnih poteh povečal tudi blagovni promet, bodo gradili več ladjevja, med drugim vrsto petrolejskih ladij, ki bodo skrbele za dovoz petroleja, katerega uvoz se bo dvignil kar za 50 %.

Hkrati v naraščanjem števila zaposlenih se bo dvigala tudi potrošnja. Dočim napovedujejo za južno Evropo povečane izdatke za nabavo živil in živiljenjskih potrebščin sploh, se bodo v drugih deželah povečali izdatki za nabavo trajnejših dobrin. Potrošnja živil bo narasla povprečno za 13 %, poraba oblačil za 18 %, nabava trajnih potrošnih dobrin za 32 % in nabava motornih vozil celo za 44 %.

Za kritje povečanega uvoza bo morala Evropa posvečati mnogo pažnje tujskemu prometu, v kolikor ji ne bo uspelo, da bi s povečano proizvodnjo izdelkov, name njenih za izvoz v prekomorske dežele in posebno v Ameriko, pridobila večje vsote dolarjev. Pri tem pa bo potrebno čim ožje gospodarsko sodelovanje med evropskimi deželami, ki bo omogočilo čim bolj učinkovito izkoriščanje delovne sile in energetskih virov, sodobnejše gospodarjenje na kmetih ter dvig proizvodnosti in konkurenčnosti na svetovnih trgih.

Mexico. — Pred dnevi je bil v Mehiki potres, ki je povzročil ogromno škodo ter zahteval nad 100 človeških žrtv. V prestolnici države se je ob tej priložnosti zrušil tudi znameniti kip svobode, simbol mesta.

Tokio. — Japonski otok Kiu Šiu je postal žrtev ogromnih poplav, pri katerih je zgubilo življenje blizu 570 ljudi, medtem ko jih okoli 500 pogrešajo, 3680 pa je ranjenih. Brez strehe je ostalo več kot 100.000 ljudi, saj je bilo več tisoč stavb popolnoma porušenih in je 84.000 hiš še vedno pod vodo.

Bonn. — Bivši SS-ovci so pripravljali za zadnjo soboto javno zborovanje v Karburg na Bavarskem, vendar jim je to namero onemogočilo sindikalno gibanje, ki je proti SS-ovskemu zborovanju pripravilo demonstracije. Končno so se SS-ovci, združeni v organizaciji HIAG, morali zadovoljiti s sestankom v neki zaprti dvorani. Sestanka so se udeležili tudi nekateri najvišji oficirji bivše nacistične vojske ter Dönitz, Hitlerjev naslednik in zadnji »Führer« velike Nemčije pred kapitulacijo 1945.

Moskva. — V soboto se je v centralnem stadionu »Lenin« v Moskvi začel z veliko slovesnostjo mednarodni mladinski festival. Na tej prireditvi se je zbralo 36.000 delegatov iz raznih delov sveta, k sodelovanju pa se je prijavilo blizu 70.000 mladincev in mladink.

Kairo. — Sovjetski obrambni minister maršal Žukov je povabil egiptskega obrambnega ministra generala Abde-la Hakim Amera za bližnjo bodočnost na obisk v Moskvo. Egiptovski minister je vabilo sprejel.

Alžir. — Vojna v Alžiru zahteva ogromne žrtve na obeh straneh. Dočim francoske oblasti redno objavljajo izgube, ki jih je utrpelo alžirsko osvobodilno gibanje, o svojih lastnih žrtvah sramežljivo molčijo. Dejstvo, da mora imeti Francija na alžirskih tleh 450.000 mož vojaščine, pa dovolj zgovorno pričča, da njen položaj ni preveč zavirljiv in da ji alžirski domoljubi zadajajo težke udarce.

Ottawa. — Kanadske oblasti so objavile, da so v Kanadi do letošnjega junija zabeležili 175.000 novih priseljencev in da so s tem možnosti za priseljevanje trenutno izčrpane. Zato so od 1. avgusta dalje pogoje za priseljevanje bistveno poostri in se morejo v Kanado priseliti le še osebe, ki imajo tam bližnje sorodnike ali vsaj zagotovljeno delovno mesto. Te omejitve bodo seveda najbolj prizadele madžarske begunce, katerih je Kanada že doslej sprejela nad 33.000.

Varšava. — Znani dekan iz Canterburyja, 83-letni dr. Hewlett Johnson, je z ženo in hčerko odpotoval na Poljsko, kjer bo preživel tritedenski dopust. Johnson, ki se je že ponovno zavzemal za prijateljstvo med zahodnim in vzhodnim svetom, je znan kot »rdeči dekan«.

Washington. — Ameriški finančni minister Georges M. Humphrey je podal ostavko, ki jo je prezident Eisenhower tudi sprejel.

Kairo. — V Egiptu so obtožili skupino 13 oficirjev in civilistov, da so pripravljali zaroto proti vladi ter name-ravali umoriti predsednika Naserja. Obtoženi so baje hoteli bivšega predsednika Nagiba ponovno postaviti za državnega poglavarja.

Beograd. — V ponedeljek bo prispel na petdnevni uradni obisk v Jugoslavijo predsednik LR Vietnam Ho Ši Minh.

Beograd. — Jugoslovanska vlada je izdala odredbo, po kateri imajo jugoslovanski državljani ob potovanjih v inozemstvo pravico do deviz v vrednosti 12.000 dinarjev na osebo. Doslej so prejeli na osebo le za 6.000 dinarjev tuje valute.

Pariz. — V Parizu bo od 9. do 20. septembra mednarodna konferenca atomskih strokovnjakov, ki bodo govorili o uporabi izotopov. Konferenca se bo udeležilo tisoč znanstvenikov iz različnih evropskih in izvenevropskih dežel. Konferenco je sklicala Organizacija združenih narodov.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Svetovna proizvodnja tobaka

V letu 1955 so na svetu (razen SZ in Kitajske) pridelali 3 milijarde kilogramov tobaka. Evropske države so od tega pridelale okrog 430 milijonov kilogramov, uvozile pa približno enako količino tobaka. Po sodbi strokovnjakov bi Evropa lahko povečala proizvodnjo tobaka in tako lahko zmanjšala uvoz.

Primanjkljaj v italijanskem gospodarstvu

Ko so sestavljali italijanski državni proračun za obračunsko dobo od 1. julija 1956 do 30. junija 1957, so predvideli primanjkljaj v višini 271 milijard lir. Zato so bili zdaj silno presenečeni, ko je primanjkljaj kljub povečanim državnim dohodkom narasel celo na 299 milijard.

SZ bo imela 5 atomskih električnih central

Dočim so v Sovjetski zvezi vključili prvo atomsko centralo v splošni energetski sistem že leta 1954, nameravajo do leta 1960 zgraditi 5 elektroatomskih central z zmogljivostjo po 400.000 kilovatov, to je skupno 2.000.000 kilovatov.

Potrošnja čaja na svetu

Med vsemi narodi na svetu trošijo največ čaja Angleži. Na drugem mestu so njihovi sosedi Irčji, katerim sledijo Avstralci in Kanadčani. Za njimi pridejo po vrstnem redu Maročani, Američani, Rusi, Indijci itd. Navadno pripisujejo največjo absolutno potrošnjo čaja Kitajcem, toda po potrošnji na osebo so Kitajci na zadnjem mestu.

Salzburške slavnostne igre so se pričele

Medtem ko je bil pri slavnostnih igrah v Bregenzu eden najbolj zvestih in vztrajnih gostov dež, ki je delal prirediteljem silne težave in skrbi, so se letošnje salzburške slavnostne igre kljub nezanesljivemu vremenu pričele z vso slovesnostjo, kakor je to običaj vsako leto. Kakor dva tedna prej v Bregenzu, tako je tudi v Salzburgu spregovoril otvoritvene besede zvezni prezident dr. Schärff, ki je ob tej priložnosti med drugim dejal: Kar daje salzburškim slavnostnim igram prednost pred drugimi takimi prireditvami, je to,

Vsak dan 200 milijonov dnevnikov

V Neaplju, kjer je imelo pred kratkim mednarodno združenje časopisnih izdajateljev svoj kongres, so objavili podatke o nakladah dnevnikov v posameznih državah. Po teh objavah izide v Združenih državah Amerike vsak dan 57 milijonov izvodov dnevnikov, na Japonskem blizu 35 milijonov, v Angliji 25 milijonov, v Franciji 12 in pol milijona, v Italiji 6 milijonov, na Švedskem 3.700.000, na Nizozemskem 2.900.000, na Norveškem 1.790.000, v Belgiji 1.440.000, v Avstriji pa 1.249.000 izvodov. Podatki o nakladah dnevnikov v Sovjetski zvezi, Indiji, Kitajski in drugih državah sicer niso točno znani, vendar računajo, da izide po vsem svetu vsak dan okoli 200 milijonov izvodov dnevnikov.

Sorazmerno s številom prebivalstva najbolj čitajo časopise v Angliji. V Sloveniji dosejajo naklade dnevnikov 136.000 do 140.000 izvodov.

Postojnska jama v filmu

Filmsko podjetje »Zastava-film« iz Beograda je začelo v Postojnski jami snemati film pod naslovom »Zgodba iz jame«. Film bo prikazal znani dogodek iz časa druge svetovne vojne, ko so slovenski partizani leta 1944 v drznem podvigu uspeli zažgati skladišče bencina, ki so ga imeli Nemci skritega v Postojnski jami v prepričanju, da je tod varno spravljeno in da ga partizani ne bodo mogli uničiti. Film bodo snemali predvidoma dva meseca in ga bodo že letos vključili v spored kinopredstav.

Prvo gledališče v New Delhiju

Indijsko glavno mesto bo kmalu dobilo novo in hkrati prvo gledališče, ki bo, kakor zatrjujejo, ultra-moderno in bo lahko sprejelo 2500 gledalcev. Izdelavo načrtov so poverili dvema najboljšima indijskima arhitektoma, ki sta si pred začetkom izdelovanja načrtov ogledala 54 različnih gledališč v Evropi in Ameriki.

Dr. MIRT ZWITTER

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

(Ob desetletnici italijansko-avstrijskega sporazuma v Parizu)

Dalje gre avstrijska pritožba v smer, da ni bil izveden prenos državnih in področnih upravnih funkcij na pokrajino. To ima svoj vzrok v potrebi izvršilnih zakonov, ki pa še niso bili izdani. Vendar so že bile v nasprotju s trditvijo spomenice izdane izvršilne odredbe za sejmne in velesejmne, za mestne regulacijske načrte, za javno varnost ter za zdravstveno skrbstvo in bolnišnice. Če se torej v tej zvezi avstrijska spomenica pritožuje tudi nad tem, da člen 14 Posebnega statuta, ki govori o možnosti prenosa upravnih funkcij področja na pokrajino (in občine in druge lokalne oblasti), je treba pripomniti, da člen 14 Statuta ne spada neposredno v povezavo z obveznostmi iz točke 2 Pariškega sporazuma, ki jih je Italija izpolnila že z izvedbo členov 11, 12 in 13 Posebnega statuta.²⁷⁾ Te določbe daleč presegajo okvir ostalih regionalnih statutov in so dokaz, da je pokrajina Bozen dobila v izpolnjevanju točke 2 Pariškega sporazuma zelo dalekosežno avtonomijo.

²⁷⁾ Pripomba: Ti člani Posebnega statuta določajo 17 stvarnih področij, ki spadajo v pristojnost pokrajinske zakonodaje in izvršnih pooblastil.

da razpolagajo s skoraj neizčrpnim zakladom najboljše tradicije. Imajo ponosno zgodovino in so, če lahko tako rečem, same postale posebno in pomembno poglavje glasbene zgodovine, poglavje seveda, ki nikakor ni zaključeno, marveč najde iz leta v leto svoje vedno novo, vedno presenetljivo in zanimivo nadaljevanje.

Spored letošnjih slavnostnih iger v Salzburgu je prav tako bogat in pester kot vsako leto. Poleg tradicionalnega »Slehernika« so predvidene še druge uprizoritve odskih del svetovnih mojstrov (za otvoritev je bila podana Beethovnova opera »Fidelio«) ter vrsta koncertov z najboljšimi orkestri ter dirigenti s svetovnim slovesom. Žal pa sta morala prav izmed zadnjih že dva najbolj znana umetnika diriganja — Bruno Walter in Joseph Krips — zaradi bolezni odpovedati sodelovanje. Razumljivo pa obsega tudi letošnji spored salzburških iger celo vrsto stvaritev največjega sina Salzburga — Wolfganga Amadeja Mozarta.

Obiščimo razstavo G. A. Kosa

Le še do nedelje je odprta zanimiva razstava slovenskega slikarja Gojmira Antona škem Domu umetnosti. Posebej opozarjamo, da bo umetnik v soboto, dne 3. avgusta, ob 16. uri osebno vodil skozi razstavo, kar bo za vsakega obiskovalca poseben doživljaj.

Na sliki: Nadja — ena izmed umetnin G. A. Kosa.

MED NOVIMI KNJIGAMI

DREVO NA SAMEM — Pesniška zbirka Ceneta Vipotnika je izšla že v ponatisu, ker je bila prva naklada v najkrajšem času razprodana. Za to zbirko je prejel avtor Prešernovo nagrado, najvišje slovensko literarno priznanje, hkrati pa je bila priznana za najboljšo zbirko pesmi leta 1956 v Jugoslaviji sploh in je prejel pesnik nagrado Zveze književnikov Jugoslavije v višini 200.000 dinarjev. — Tudi drugo naklado je založila Cankarjeva založba v Ljubljani.

TOM, DETEKTIV — Mark Twain, ameriški pisatelj, katerega pravo ime se glasi Samuel Langhorne Clemens, je dobro znan tudi med Slovenci zlasti po knjigah »Pustolovščine Toma Sawyera« in »Pustolovščine Hucka Finna«. Velja za največjega ameriškega humorista, ki je pisal satire, potopise, romane ter delal za celo vrsto časopisov. V sedaj pri Mladinski knjigi v Ljubljani izšli knjigi pa spoznamo mladega Toma, ki se je kljub mladim letom izkazal kot pravi tajni policist ter odkril in razkrinkal pretkanega zločinca in rešil svojega že čisto zmedenega strica stramtne smrti na vislicah.

POHOD SEVERNIM JELENOM — Ta roman kanadskega pisatelja Allana Roy Evansa je že takoj po izidu (leta 1935) doživel velik uspeh ter je bil preveden v številne svetovne jezike. Dogajanje romana temelji na resničnih dogodkih, ki so se pred skoraj 30 leti odvijali v deželi

Esquima — Alaski. Zlasti so v tej knjigi z velikimi črkami pisani pojmi, kot so požrtvovalnost, tovarištvo, zvestoba in ljubezen do narave in živali. Knjiga, ki je izšla pri primorski založbi »Lipa« v Kopru, je v prvi vrsti namenjena odrasčajoči mladini, bo pa pritegnila tudi zanimanje odraslih.

KAJ VSE PRINAŠAJO REKE — Državna založba Slovenije je založila pod tem naslovom roman pisatelja Novaka Simiča, ki je v originalu izšel pod naslovom »Brača i kumiri« in je hkrati prvo delo tega avtorja, ki ga dobimo v slovenskem jeziku. Čeprav se je pisatelj že v mladih letih preselil v Zagreb in tam preživel več desetletij, se v svojih spisih vedno spet vrača v svojo ožjo domovino Bosno, ki jo prikazuje tudi v prvih dveh delih pričujočega romana, dočim se tretji del dogaja v Beogradu v usodnih aprilskih dneh leta 1941.

SEDMINA — Beno Zupančič nam je že znan po svoji knjigi »Mrtvo morje«, ki smo jo lani dobili v okviru knjižnega daru Slovenske prosvetne zveze. Slovenska Matica v Ljubljani je zdaj založila njegovo najnovejšo in doslej tudi najobširnejše delo — roman, ki ga je imenoval »Sedmina«. V tem delu opisuje življenje v Ljubljani med zadnjo vojno, pod italijansko okupacijo, kar daje knjigi še poseben pomen, saj je to prvi roman medvojnega Ljubljane.

to že ni izvedlo. Po razsodbi Ustavnega sodišča glede obsega veljavnosti člena 14 Statuta področja se bo vlada v okviru svoje pristojnosti zavzela za njegovo uveljavljanje.

Priseljevanje Italijanov v Tirolsko Poadižje

Glede številčnega razmerja med italijansko in nemško jezikovno skupino v Tirolskem Poadižju italijanska vlada uvodno pripominja, da vprašanje svobodnega dotoka in zaposlitve italijansko govorečih državljanov v Tirolsko Poadižje nikakor niti oddaljeno ni bilo predmet Pariškega sporazuma. Baš nasprotno pa je dejstvo italijanskega prebivalstva tam osnova za enakopravnost, ki jo točka 1 Sporazuma posebej zajamči. Porast italijanske govorečega prebivalstva od konca prve do konca druge svetovne vojne iz bilo katerih razlogov je pravtako dejstvo, ki pa je brez pravnega pomena za Pariški sporazum. Dejstvo pa je tudi, kar smatra italijanska vlada potrebno posebej naglasiti, da je Italija pri izvedbi točke 3, lit. a Sporazuma, namreč pri »revidiranju položaja optantov«, šla daleč preko sprejetih obveznosti s tem, da je skoraj vsem spet podelila italijansko državljanstvo, čeprav so ga svojčas prostovoljno odložili, ter da je na ta način odločilno popravila številčno razmerje, kot je sledilo iz italijan-

Milanska „Scala“ bo gostovala v Jugoslaviji

Milanska Scala je načelno sprejela vabilo za gostovanje v Jugoslaviji in bo med drugim nastopila tudi v puljski areni.

Med Italijo in Jugoslavijo so v teku tudi pogajanja za vrsto gostovanj turinskega »Piccolo teatro«, ki naj bi nastopil v Zagrebu, Reki in drugih jugoslovanskih mestih. Gostje bi izvajali Goldonijevo komedijo »Pamela nubile« in Pirandellovo »Liola«. Zagrebško dramsko gledališče pa bo nastopilo na mednarodnem gledališkem festivalu v Benetkah z Goldonijevo komedijo »Barffe chiozzotte« v dalmatinskem narečju.

„Ohridska legenda“ v Moskvi

Hrističev balet »Ohridska legenda«, ki smo ga pred nekaj leti občudovali tudi v Celovcu in ga gledali na otvoritveni predstavi letošnjega ljubljanskega festivala, si vedno bolj utira pot tudi v inozemstvu. Nedavno so ga z velikim uspehom uprizorili v poljskem mestu Plznu, še prej pa je pripravil avtor skupno z nekaterimi jugoslovanskimi gledališkimi umetniki premiero istega dela v poljski operi v Bitomu. Trenutno pripravlja uprizoritev »Ohridske legende« znano moskovsko gledališče »Nemirovič-Dančenko« in sta bila dirigent in koreograf tega gledališča v Jugoslaviji, kjer sta študirala jugoslovanske narodne plesne in narodno melodiko.

sko-nemških dogovorov iz leta 1939, v prid nemške narodnostne skupine.

To je dokaz, da ni take politike, ki bi hotela iztrebiti nemško narodnostno skupino v Tirolskem Poadižju, ter primer, kako je bila obveza preko besedila izpolnjena na način, ki je zgleden za zgodovino ravnanja z manjšinami v povojni dobi. To pa obvezuje tudi prizadeto prebivalstvo k zvestobi in spoštovanju »stanja v Južni Tirolski...«, ki je osnova Pariškega sporazuma, kot je to izrazil zvezni minister Gruber v svoji že omenjeni izjavi 31. januarja 1948.

V ostalem pa je italijanska vlada v stanju, da na podlagi leta 1953 objavljenih statističnih podatkov dokaže, da neki problem italijanskega priseljevanja, kot pravno ne obstoja, tudi kot dejstvo ne eksistira. Ti podatki, zbrani po posameznih občinah (ki jih upravljajo skoraj izključno Nemci), prikazujejo za obdobje od 1. januarja 1947 do 31. oktobra 1953 presežek italijanskega dotoka nad odhodi 8198 ljudi, kar pomeni letno povprečje 1200 ljudi. V isti dobi se je pomnožila nemška jezikovna skupina samo s povratkom svojčas odišlih optantov v Tirolsko Poadižje za 11.199 ljudi, tako da je samo ob upoštevanju priseljevanja in odseljevanja prekašal absolutni prirastek nemške jezikovne skupine za 3001 prirastek Italijanov iz istega razloga.

(Se nadaljuje)

Zgornja vesca

Po dolgotrajni boleznii je pred nedavnim umrla Terezija Reichman, p. d. Plazinka v Zgornji Vesici. Številna družina je zgubila svojo ljubljeno, vzorno in nad vse skrbno mater, naša vas pa dobro in uslužno sosedo, širša slovenska družina na Koroškem pa zavedno ženo. Od svoje rane mladosti je ostala značajna in ni klonila do groba, vedno je ostala zvesta izročilom svojih prednikov. Moža je izgubila že pred mnogimi leti, tako da je morala sama nositi vso skrb za domačijo in nepreskrbljeno družino. Svoje otroke je vzgojila, da hodijo ravno pot po vzorih, ki jim jih je posredovala in sama gojila vse življenje.

Zadnja leta se je z veliko ljubeznijo posvečala negi vrtnih cvetlic in njen vrt je bil poln pestrega cvetja. Rože so ji bile v njeni mučni bolezni tudi v uteho. Na njeni zadnji poti na pokopališče v Bilčovsu je pokojno mater spremila številna množica žalnih gostov in prisostvovala pogrebnim svečanostim. V slovo so ji zadržane ganljive žalostinke na domu žalosti in ob odprtem grobu. Spoštovano pokojno mater bomo ohranili v blagem spominu, žalujoči družini pa izrekamo naše odkrito sožalje.

Vernberk

V mesariji pri Fruhmannu v Vernberku je mesarskega pomočnika Friderika Udermanna zadela nevarna delovna nesreča. Ko je izločal meso, se je z nožem zabol del v trebuh. Hudo ranjenega pomočnika so spravili v bolnišnico v Beljak.

Borovlje

Pri Kestagu se je v ponedeljek primečila huda delovna nesreča, ko se je 30-letni Jožef Lampichler ponesrečil na prsiah z razbeljenim železom. Ponesrečenega so prepeljali v bolnišnico za nezgode v Celovec.

Grabštanj

V noči od nedelje na ponedeljek so našli na cesti blizu Starega dvora v Grabštanjski občini nekega moža v nezavestnem stanju. Končno so ugotovili, da je bil neznanec 56-letni kmečki delavec Jurij Ivanov, namenjen v smeri proti Škocjanu. Med potjo ga je po vsej verjetnosti povozil kakšen avto, vendar se voznik očitno ni zmenil za ponesrečenega ali pa ga morda ni zapazil. Za vozilom, ki so ga nekateri malo prej še videli v Št. Petru, so varnostni organi uvedli zasledovanje. Ponesrečeni si je prelomil lobanjo ter so ga prepeljali v bolnišnico v Celovec, kjer pa je že v jutranjih urah podlegel hudim poškodbam.

Beljak

Na beljaškem kolodvoru so policisti prijeli sumljivega moškega in niso bili malo začudeni, ko so pri njem našli 24 ponarejenih ključev in drugo vlomilsko orodje. Ugotovili so, da je možak 33-letni Karl Leitgeb, človek brez stalnega bivališča, ki ga zaradi tatvin išče tudi že deželno sodišče v Grazu in orožništvo v Wolfsbergu. Ključ, drugo vlomilsko orodje ter 1100 šilingov denarja in moped so mu odvzeli, njega pa izročili okrajnemu sodišču.

Potujoči kino SPZ predvaja

od sobote, dne 3. avgusta, do četrta, dne 8. avgusta, film:

REBECCA

v soboto, 3. avgusta ob 20.30 uri v **St. Primožu** pri Voglu;

v nedeljo, 4. avgusta ob 15.30 uri na **Beli** pri Sorgerju;

ob 20.30 uri v **Šmihelu** pri Šercerju;

v torek, 6. avgusta ob 20.30 uri v **Ledincah** pri Rauschu;

v sredo, 7. avgusta ob 20.30 uri v **Škofičah** pri Schützu;

Film je dostopen za obiskovalce od 14. leta starosti dalje.

Ali je že v izvajanju člen 7?

Na drugem mestu poročamo o osnutku, ki ga je poslalo deželni vladam na upogled justično ministrstvo in se bavi z izvajanjem § 3 člena 7 Državne pogodbe.

Dosledno v to se uvršča primer iz Bilčovsa. Vsa leta je bil v Bilčovsu dvojezični napis na občinskem uradu. Še danes prihaja tam dvojezičnost do izraza na osnovni šoli in na zgradbi požarne brambere. Na novi občinski hiši, ki jo bodo to nedeljo otvarjali, pa za slovenski napis ni več prostora. Ali morda zato, ker smatrajo, da starodavna naša govorica ne spada na moderno zgradbo ali zato, ker za Einspielerjevo zmes niso našli ne črk ne izrazov... Ali pa je to že v smislu osnutka v predalu deželne vlade?

Vsekakor čudno, da dvojezičnost sedaj, ko je zasidrana v Državni pogodbi, ne upoštevali! Gospod župan si s tem ni pridobil nobenih prijateljev in si bodo volivci to zapomnili. Naj nikakor ne misli, da je izvoljen za večno. Saj menda pozna razmerje v občini!

Radovedno pa pričakujemo v nedeljo

Visok življenjski jubilej

Brunca. — Devetdeset let življenja je lepa doba, posebno za moža, ki lahko zre na življenje, polno koristnega in plodovitega dela na svoji kmetiji zase in za svoje ter tudi za rojake in za domovino. Tak jubilej je praznoval v vsej čilosti 19. julija Markov oče, Tomaž Galob, na Brnci. K visokemu življenjskemu jubileju so se zbrali vsi živi člani štirih Galobovih rodov in preživeli na lepi družinski proslavi nekaj uric v domačem vzdušju v počaščenje svojega priljubljenega starega očeta. Te rodbinske povezanosti se je jubilarant pristrčno veselil.

Jubilant Tomaž Galob se je rodil 19. julija 1867 na Trupejevi kmetiji v bekštanjski občini. Njegova mati Katarina je bila rojena Janše, katere predniki so bili rodom iz Dovij na Gorenjskem. Mati je bila daljna sorodnica slavnega čebelarja Antona Janšaja. Brat jubilaranta je prevzel Trupejevo kmetijo, on sam pa Markovo na Brnci. Galobovi rodovi na obeh kmetijah so bili stebri narodne zavednosti in napredka v domačem kraju. Oče Tomaž je sodeloval v prvih vrstah slovenskih prosvetašev, ki so v začetku tega stoletja močno razgibali naše prosvetno življenje na Brnci, da je **vas postala središče kulturne dejavnosti** v spodnji Zilji. Zaradi narodne zavednosti in dejavnosti so ga šovinisti leta 1919 spravili tudi v zapor, toda klonil ni, kot hrast je vedno stal na braniku pravic koroških Slovencev.

Jubilant je z velikim veseljem gojil čebelarstvo ter še sedaj kot 90-letnik oskrbuje večje število žnidaršičevih pa-

uradne predstavnike z deželne vlade in okrajnega glavarstva, ali se bodo ob otvoritvi spomnili, da v Bilčovsu živimo tudi še Slovenci in da zato nismo brezbržni, če se brezobzirno teptajo in pogazijo naše pravice. Morda bodo tudi videli objektivnost našega občinskega zastopstva, ki ni povabilo na otvoritev edinega aktivnega domačega prosvetnega društva. Ko smo praznovali dogotovitev elektrifikacije, smo bili bolj pošten!

S takim izvajanjem člena 7 Državne pogodbe se koroški Slovenci nikdar ne bomo zadovoljili. Zato smo prisiljeni, da še in še opozarjamo na diskriminacije, ki se vršijo nad našim ljudstvom, včeraj z atentatom na partizanski spomenik, danes z atentatom na določila člena 7 Državne pogodbe.

Če v državi proti določilom Državne pogodbe neprepovedane šovinistične organizacije v notranjosti države naš klic s svojim hrupom zadušijo, se bo pač treba ponovno obrniti na svetovno javnost in sile — podpisnice in sopodpisnice Državne pogodbe!

Če v državi proti določilom Državne pogodbe neprepovedane šovinistične organizacije v notranjosti države naš klic s svojim hrupom zadušijo, se bo pač treba ponovno obrniti na svetovno javnost in sile — podpisnice in sopodpisnice Državne pogodbe!

Čestitkam se pridružujemo tudi mi in želimo jubilarantu še številno zdravih in zadovoljnih let!

Sprejem pri Deželni zavarovalnici proti požarom

V okviru akcije »Lepši Celovec — Schöneres Klagenfurt« je pred nedavnim pri razdelitvi priznanj prejela tudi Koroška deželna zavarovalnica proti požarom (Kälabrand) od mestne občine častno plaketo za pregradnjo in obnovu hiše v Herrengasse 2. Gre za drugo najstarejšo hišo v Celovcu, ki je zaradi zgodovinske starosti in gradbene značilnosti pod zaščito spomenikov. Zato so pri obnovi ohranili staro bistvo in značaj zgradbe in fasade.

Zasluzeno odlikovanje, ki ga je Kälabrand prejela za obnovu hiše, ki jo je ohranila kot posebno značilnost Celovca in privlačno predvsem tudi za oko tujih gostov, so minuli ponedeljek popoldne praznovali v prisrčnem srečanju v prostorih zavarovalnice. Dvorni svetnik Colerus-Geldern je pozdravil med drugimi deželnega glavarja Wedeniga, mestnega

Smrtna prometna nesreča v Krivi Vrbi

V ponedeljek se je v Krivi Vrbi primečila prometna nesreča, pri kateri je 29-letni Gottlieb Huber iz Bozna v Italiji prišel ob življenje. Z motornim kolesom se je z veliko brzino zaletel v kolesarja Hansa Grieserja iz Graza, ki je v istem trenutku prečkal cesto. Huber je strmo glasil in se pri padcu tako nesrečno poškodoval, da je kmalu nato podlegel svojim poškodbam. Brunhilde Pernhard, prav tako iz Bozna, ki se je vozila na spremenem sedežu motornega kolesa, in kolesar sta se tudi precej poškodovala ter so ju morali prepeljati v bolnišnico v Celovec.

Razne vesti iz Koroške

Pri cestnem prometu izkazujejo ob koncu minulega tedna spet žalostno bilanco. Na Koroškem je bilo 170 prometnih nesreč in pri teh 130 oseb hujše ali lažje poškodovanih, 2 pa mrtvi. V vsej državi se je primerilo 1374 prometnih nezgod s 1139 poškodovanimi in 36 mrtvimi osebami. V 42 primerih so spet ugotovili brezvestno zadržanje voznikov, ki so po nesreči pobegnili in se niso zmenili za žrtve. V 67 primerih pa so dognali, da so bili šoferji pijani in v alkoholiziranem stanju povzročili prometne nesreče.

Potok pri Goselni vesi je v nedeljo zvečer zaradi močnega deževja drugič prestopil bregove in spet poplaval okoli 15 ha zemljišča, ki je bilo že pri prejšnji povodnji poplavljen. Poleg tega je voda zajela še okoli 5 ha drugih njiv in travnikov.

župana Grafa, dvornega svetnika profesorja dr. Moro in druge osebnosti kulturnega življenja ter zastopnike tiska. V svojem nagovoru je orisal pestro in razgibano zgodovino navedene stavbe.

Pregradbena in obnovitvena dela je izvedel arhitekt Nitsch. Kakor povedano, so pri obnovi upoštevali prvotni značaj hiše. Zavarovalnica ni obnovila poslopja samo na zunaj, temveč je tudi v notranjosti popravila vse prostore.

V posloplju je nastanjen koroški Heimatwerk, ki je bil poprej provizorično v deželnem muzeju. Heimatwerk ima svoje prostore v pritličju, kjer ima razstavljen in v razprodajo svoje izdelke, v prvem nadstropju pa je šiviljska delavnica. Dvorni svetnik ravnatelj dr. Moro se je v toplih besedah zahvalil, da je dobil Heimatwerk po zaslugi zavarovalnice primerne prostore.

Lesni kombinat V. Leitgeb v Sinči vesi

V osrčju Podjune v Sinči vesi se je razvilo velepodjetje lesnega kombinata, lesnopredelovalne industrije V. Leitgeb. Tvrdka ni poznana samo v deželi, temveč daleč preko njenih meja. S kvaliteto svojih izdelkov in realno prodajno politiko si ni osvojila le tuzemski trg, marveč si je zagotovila tudi izvoz v številne inozemske dežele. Tvrdka Leitgeb je bila leta 1899 ustanovljena kot žagarski obrat, toda se je v naslednjih letih stalno in hitro razvijala. Leta 1939, ko je podjetje doseglo že velik razmah, so mu priključili tovarno za lesnine plošče in so na ta način pričeli gospodarsko izkoriščati žagarske odpadke. Leta 1941 so pričeli razpečavati prve trde lesnitne plošče, dve leti potem pa prve izolacijske gradbene plošče. V prvih letih po vojni so podjetni lastniki tovarno kljub neugodnim okoliščinam zelo razširili. Letna zmogljivost podjetja znaša okoli 70.000 kubičnih metrov zrezanih okroglih hlodov, 50.000 komadov impregniranih drogov ter 5.000.000 kvadratnih metrov lesnitnih plošč. V zadnjem času so proizvodnjo impregniranih drogov podvojili ter je tudi potrošnja lesnitnih plošč v Avstriji močno narasla. Umevno je, da se je z razvojem tega podjetja istočasno razvijala tudi okolica Sinče vesi in vas sama ter je zraslo mnogo delavskih stanovanj in stanovanjskih objektov.

Na Koroškem velesojmu, hkrati avstrijskem lesnem velesojmu, bo tvrdka Leitgeb pokazala svoje proizvode v dveh razstavah, namreč v paviljonu, zgrajenem iz materiala lastne proizvodnje, produkte lesnitnih plošč, v posebni razstavi lesnopredelovalne industrije pa celoten proizvodni sistem, torej tudi rezani les in klanizirane drogeve.

Na velesojmu razstavljen je nova proizvodnja ricolornih plošč iz homogenega lesa, obloženih na obeh straneh z ricolorno oblogo, je zelo pripravno sredstvo za izdelavo opreme. Ta vrsta plošč je bila zelo pozitivno sprejeta pri številnih mizarjskih obratih.

Nova vrsta Leitgebovih vtisnjenih plošč, pri katerih je lepi dekorativni desin posebno primeren za stenske in stropne obloge najrazličnejših prostorov, bodisi stanovanjskih, kavarniških, hotelskih ali velikih hal, je gradivo, za katerim je povpraševanje silno razgibano.

Tvrdka je zelo razširila tudi proizvodnjo akustičnih plošč, posebno takšnih iz mehkih lesnitnih plošč. Uporaba akustičnih plošč stalno narašča pri najrazličnejših gradnjah, posebno po ugodnih izkušnjah, ki so si jih osvojile pri gradnji dunajske Državne opere, radioodajnih postajah in drugod. Zaradi tega je tvrdka smatrala za koristno, da je razširila tudi program proizvodnje akustičnih plošč.

Doslej samo v velikem formatu proizvajane izolacijske gradbene plošče izdeluje tvrdka danes tudi v manjših elementih z zelo dekorativnimi zarezi, ker je tudi po tem materialu živo povpraševanje.

Leitgebove gradbene elemente priznava tudi že konservativni gradbeni gospodarji, arhitekti in gradbeni mojstri, ker jim pripisujejo velike prednosti, kakor majhno težo, visoko izolacijsko lastnost, brez nevarnosti razpokanja, suho in prostorninsko štedljivo blago, lahek transport, enostavno montažo in solidno trpežnost. O vztrajnosti in trpežnosti Leitgebovih gradbenih proizvodov se intereseanti najbolj prepričajo tudi ob tvrdki-nem velesojmskem paviljonu v Celovcu, ki že nekaj let nespremenjen kljubuje vsem vremenskim in časovnim spremembam.

KOLENDAR

Petek, 2. avgust: Porcijunkula
Sobota, 3. avgust: Najd. Štefana
Nedelja, 4. avgust: Dominik
Ponedeljek, 5. avgust: Mar. Snež.
Torek, 6. avgust: Gosp. spr.
Sreda, 7. avgust: Kajetan
Četrtek, 8. avgust: Cirjak

R ~ A ~ K ~ I

GUSTAV STRNIŠA:

Raki so postajali samostojni. Hitro je potekel čas prve mladosti, čeprav so le počasi rastle. Kmalu so morali sami skrbeti za svoj kruh.

Starejši raki so se levili in se spremenjali v mlakuži. Mladi so jih začudeno opazovali. Kar smešno je bilo videti starrega, mrkega strica Kleščarja, ki je slek svoj oklep in postal ves občutljiv. Nesrečen in bešen se je plašno skrival v luknjo, dokler se mu ni utrdil novi oklep.

Hudo pa je postalo otrokom, ko so zapazili, da je tudi njihova mati odložila oklep in se skrila v luknjo. Ko so ga pregledovali, so se vsi prestrašili, saj je starca slekla z oklepom tudi svoje desne škarje.

Pričelo se je splošno tarnanje. Vsi so ljubili svojo mater. Kako bo zdaj živela s samimi levimi kleščami?

Samo Veseljak je ostal brezsrčen. Še dražil jih je:

»Ji boste pa vi lovili živeži! Tudi jaz bom pomagal. Dovolj nas je! Menda bo

vendar cela tropa otrok preživljala svojo mater!«

»Hudoben sin in neusmiljen, da se šališ,« so se vsi zgražali.

Mladič je dvignil svoji tipalki, se zazibal in jih zavrnil:

»Ne norčujem se iz materine nezgode, temveč iz vaše nevednosti! Ne vem, zakaj vas je stric Kleščar sploh učil. Kdo bi si bil mislil, da boste vse tako hitro pozabili? Raku vendar vsak del telesa, ki ga pri levitvi izgubi, spet znova zraste! Tudi naša mati dobi nove klešče, spet bo zdrava in vesela!«

Raki so se oddahnili. Prav tisti trenutek se je nagnil nad vodo mlad deški obraz. Že so se plašno razbežali. Zarjaveli obraz, nad katerim so štrleli kvišku razmršeni lasje, je imel na koncu nosa veliko črno bradavico.

Rak Veseljak se je nekoliko obotavljal. Hotel je pokazati tovarišem, da ni bojzljivec. Ko pa je zapazil na dečkovem nosu temno piko, jo je zamenjal za tolsto muho in že šavnil po nji.

Tedaj se je obraz nad vodo skremžil in se dvignil. S seboj je potegnil tudi raka, ki je tisti trenutek opazil na bregu poleg dečka šibko deklico.

Fantič je hotel raka prijeti. Preden ga je zgrabil, so klešče popustile; rak je že padel v vodo in urno odveslal pod korenine in se skrnil.

Deček na produ je bil ribičev Šimek. Takoj je začel oštevat deklico:

»Anica, samo ti si vzrok, da mi je rak ušel! Zdaj mi pa še kri teče iz nosa!«

»Šimek, zakaj sem vedno jaz vsega kriva? Če si doma tepen s šibo, sem kriva jaz, pa tudi zdaj je rak ušel zavoljo mene! Kako to, da si ti sam vedno nedolžen?«

Šimen ni rekel nobene, zmil si je kri z nosa in pričel nastavljeni vrše:

»Tu kar mrgoli rakov. Nocoj jih bova nalovila polno vrečo!« Nanosil je dračja in zakuril. Nato je potegnil iz žepa v papir zavita prašičja jetra in jih začel cvreti na ognju.

Dim se je leno motal v jesenski mrak. Raki, ki so čepeli na bregu, so zavohali smrad dima. Zapeljivo jim je zadišal in jih zvaljal. Postajali so nemirni. Počasi so vršeli v svojih luknjah, vstajali in se začeli vzpenjati ter lesti v past.

Tudi rak Veseljak je začutil zapeljivo vonj. Zbal se je. Posvaril je tovariše. Opozoril jih je na nauke strica Kleščarja. Ta pa je zdaj sam previdno lezel okoli vrše. Starcu se je posrečilo odtrgati košček jeter, ne da bi žrtvoval svojo prostost, nato pa se je skrnil globoko v vodo.

Veseljak je pobegnil za njim, da bi ga ne zmotila skušnjava.

Ni ga dolgo strpelo. Kmalu se je prikazal pred vršo. Rad bi dobil kak grizljaj, a bal se je.

Prav tedaj se je približala od nasprotne strani prijazna rakica Svetlica, ki je imela svetlozelen hrbet. Preplašen je opazil, da brezskrbno leze v past. Opozoril jo je. Ni ga čula. Zdaj je še sam skušal zlesti za njo in jo rešiti, pa se je ujel. Nič več ni mogel najti izhoda. Pričel je drezati s škarjami okoli vrvene mreže. Rad bi napravil v vršo luknjo in ušel. Na srečo je bila past nekoliko natrgana. Pomagal je tovarišici, da se je izmotala skozi. Sam pa je obtičal ujet, ker je prav tedaj prišel Šimek, zadovoljno pokimal, previdno prijel raka za oklep, ga vrgel v vrečo, jo zavezal in šel dalje lovit.

JOSIP STRITAR:

Ob mravljišču

Kako ste vendar pridne bile, o mravlje, da ste to zgradile. Zivalca majhna, velik grad, marljivosti in truda sad.

Od rane zore pa do mraka ubija se in trudi vsaka, kaj tu, kaj tam potreba, zna in vse brez hrupa in vpitja.

Glej, tu se ena z brunom trudi, ne zmore ga, v zadregi hudi na pomoč druga prihiti: tu treba združenih moči.

Trdo življenje brez počitka, veliko truda, malo užitka. Kaj, ljube mravlje, žene vas, da se ubijate ves čas?

Lenobe svoje se sramujem, ko delo vaše ogledujem. Lenuh, sem priди se učit od mravlje, to ti bode v prid.

PREGOVORI

— Kdor za mladih dni ne skrbi, v starosti trpi.

— Naj človek pol sveta obteče, najboljši kruh doma se peče.

— Šest dni poštega dela, potem bo nedelja vesela.

— Pitje in kajenje ti krati življenje.

— Dostokrat v malem zamuda naredi veliko truda.

— Vsaka ptica rada leti tja, kjer se je izvalila.

— Sitna muha nikoli dolgo ne živi.

— Molčec pes rad popade.

— Bolje hranjeno jajce od snedenega vola.

— Vrana vrani ne izkljuje oči.

— Tudi v sili, v šali se ne laži; kakršen si, takega se kaži!

UGANKA

Nima repa niti glave in oglate je postave, po telesu ni kosmata, pač pa gladka in ploščata, nog pa ima kar dva para, a hoditi sploh ne mara.

(Mliza)

Želje so se izpolnile

Na obronku gozda, ki se je razprostiral pred vasjo, je bolj čepela kakor pošteno stala majhna kočica. V koči sta pri skromni večerji tedaj sedela mož in žena. Večerja, v oblicah krompir, jima ni ravno godila. Pa zavzdihne mož: »E, da ne bi bilo treba otepati vedno te revščine. Vsaj sedaj, ko gre moje življenje proti zatonu, bi rad bil bogat. Okusil bi rad vsaj malo drobtinic z bogatinove mize. Le nekaj denarja da bi imel, pa bi si kupil še kako njivo, travnik, malo gozda in še kako živinče...«. »Veš, možek, jaz bi si pa najela služkinjo, pa kupila lepe obleke«, pravi žena in še bolj globoko zavzdihne.

Nenadoma so se odprla vrata na stečaj, siromaka sta bila presenečena in se zazrla v lepo belo postavo, ki se je pojavila med vratmi. »Jaz sem vila, gorska vila in osrečim lahko vsakogar. Doslej sta bila ponižna in skromna, pa si lahko zaželite, kar si hočeta; tri želje se vama bodo izpolnile.« In že je ni bilo več.

Vso noč in še naslednje pol noči sta mož in žena tuhtala, se pregovarjala, premišljevala, kaj naj vili odgovorita, kaj naj

si zaželite. Vsaka želja mora obsegati nekaj velikega, nekaj nenavadnega, nekaj, obkar se bo obregnila vsa vas. Nič jima ni šlo od rok.

Pa sta o mraku spet sedla za mizo k skromni večerji. Ženici se je spet težko kotilil krompir po suhem grlu proti želodcu in je nehoti zinila: »O, da bi bilo vsaj za grizljaj klobase zraven!« Pa glej vruga, na krompirju se je tisti hip pojavila lepa, sočna klobasica, hm, sam cesar kitajski bi je bil lahko vesel.

Prva želja je bila izpolnjena. In mož je zakričal nad babo neumno: »Nesrečnica, da bi ti obvisela na nosu klobasa za vse večne čase, ker si tako po neumnem zapravila prvo željo.« »E, je,« več ni mogla izdavi iz grla uboga ženica, ker je usta pokrivala debela klobasa, ki je tisti hip zrasla pod nosom in gornjo ustnico. Dve želji sta bili izpolnjeni.

Mož je rentočil, se hudoval — žena tarnala, jokala: »Kaj'bi, kaj bi, da bi klobasa odpadla.« Ni preostalo nič drugega kakor izreči poslednjo željo. Siromaka sta ostala siromaka. Tako se pač godi vsem onim, ki niso zadovoljni s tem, kar imajo.

napojil in tudi drago olje gori v tvojo čast.«

»Ne grem, ne morem, Iztok. Zapazi naju suženj, izgubljena bi bila. Ostaniva tukaj in govoriva o blagovesti!«

Tesneje se je stisnila k njemu. Iztok pa je prijel njeno glavo in jo začel poljubljalji.

Rahlo se mu je umikala.

»Govoriva o blagovesti, o resnici!«

»Še ne, Irena, še ne, samo en časek še sloni ob meni, moja — moja žena.«

Objel jo je in dvignil v naročje. Ni se branila, poljubi so se dotaknili Iztokovih ustnic. On pa je trepetaje iskal z željnimi očmi lica, ki je bilo skrito v črno, trdo noč in jecljal: »Irena, Irena, moja žena!«

Hipoma se zabliška od vzhoda do zahoda v dolgem rdečem svitu. Morje je zardelo, ves vrt je zagorel kakor opoldne — in Iztokov pogled je ujel njene oči.

Takrat pa je Iztok planil, kakor bi ga zadela strelica, ona je zdrknila iz naročja, tema ju je objela in centurio je vzkliknil, da se je razleglo na morje:

»Prekleta, prešuštnica!«

Spoznal je despojno Teodoro.

Kri je zledenela Iztoku po žilah, pesti so se mu zaprle, kakor bi ga zgrabili krči, ni vedel, ali ga skuša sam Šetek ali je resnica. Videl je pred seboj motne obrise ženske postave in v hipu se mu je zazdelo, če je resnično despojna, da jo zgrabi in vrže v morje. Ali njegove pesti se ni-

so razklenile, njegova noga je bila kakor vzdignjena v pesek, iz grla se mu je izvijalo hropenje.

Tedaj prekine grozoto sikajoči glas Teodore. Niti za trenutek ni izgubila zavesti — ona, ki je v ljubavnih spletkah tvegala že čisto krono in življenje. Blisk je razsvetlil zopet pokrajino. Teodora je dvignila roko in kot despojna velela sikajoče:

»Proskinesis! Na kolena!«

In junakovo koleno se je upognilo kakor stroj pred to silo očaranja.

»Naj ti bo nocojšnja noč dokaz, kako despojna ceni Ireno. Sveta je ona in resnično sem se prepričala, da se trudi za tvojo svetost, ker ti hoče govoriti o resnici. Spoštuj jo, rob njenega krila poljubljalj — nisi še vreden njenih oči. Da jih boš pa vreden, te sedaj ob žaru bliskov imenuje despojna za magistra peditem* v palatinski vojski. Še ta mesec dobiš carski reskript! Ljubita se, pokrsti se. Kristus z vama! O tem pa molči, sicer je po tebi, kakor resnično stoji tukaj despojna zemlje in morja!«

Izginila je ob blisku, kakor bi jo demon dvignil v noč. Vesla so udarila. Po nebu so švigale strele. Iztok je stal kakor pribit na mestu. V čolnu je Teodora stiskala pesti pod črno stolo in se zaklinjala na ves pekel, da njega uniči, njo pa

* General pešcev.

s silo pahne v blato. »Ha, magister peditem! Magister žive gnilobe boš v moji ječi.«

DVAJSETO POGlavJE

Ko so drugi dan krog poldne vojaki počivali, je skušal Iztok, sprehajajoč se za cvetočimi divjimi akacijami, razbrati misli in preudariti, kaj se je prav za prav zgodilo ponoči. Neizmerno ga je prevzel skriti obisk Teodore, njena dobrotljivost, da postane magister peditem, vse, vse, noč, bliski, despojna — vse sama čudna povest. Da bi ga Teodora ljubila, despojna barbara — žena Upravde verolomna! In vendar je trdil to Epafrodit in tako so pričale njene oči. Ali njene besede so drugače govorile. Za Ireno da se je bala in sumila, da so Irenini pohodi — pohodi hotnice. In zato je dovolila barbaru, da jo je poljubljal in objemal, zato izvolila temno noč, da bi se preverila, je li res Ireni za blagovest ali za blazno ljubezen. A kako je zvedela? Kako? Epafrodit tudi ve — res, v Bizancu sliši in prisluškuje vsaka travica, vsak kamenček sredi pota. Če je resnično, kar trdi Epafrodit, je izgubljen on, izgubljena Irena. Sedaj še utegne, k njemu pojde zvečer in mu vse pove. In kaj mu pove Grk? »Beži!« poreče. Beži naj — brez Irene. Ona pa naj bo v krempljih krugaljev? Če jo misli Teodora pogubiti, jo mora on oteti — naj ga velja življenje, ali jo mo-

F. S. FINŽGAR

POD SVOBODNIM SONCEM

PRVA KNJIGA POVEST DAVNIH DEDOV

31

»Ali si prebral blagovest, Iztok?«

»Prebral, Irena. Desetkrat prebral in mislil nate pri vsaki besedi, pri vsaki črki.«

»Ali si spoznal resnico?«

»Resnica si ti, vse drugo je meni tuje, samo v tvojih očeh je resnica — in ljubezen v tvojem srcu.«

Iztok je iztegnil roko in segel po naličju, katero je dvignil, da bi ji pogledal v lice.

»Oj besi, zakaj ste zgrnili toliko črne noči na to uro, da ne vidim neba v tvojih očeh, Irena!«

»Ne misli na bese, Iztok! Kristus je zakril pred zlobnim svetom najino ljubezen. Zahvali ga!«

»Zahvalim ga, ker ti veleval! In vendar moram videti luč tvojih oči! V njih biva moja domovina, v njih je vedro nebo Slovenov, v njih seva svobodno sonce naših gradišč! Irena, pojdi z menoj v stanek. Z rožami sem ga posul zate, z vonjem

Mihail ZOŠČENKO: Ponosni lastnik avtomobila

Pred kratkim me je povabil na večerjo inženir Babkin.

Prej je bil prijeten človek, ki je bilo mogoče z njim lepo govoriti, toda odkar je kupil avto, je vektor spremenjen. Vse njegove misli se vrtijo samo še okoli avtomobilske industrije.

Ko smo se tako pogovorili o značilnostih in zanimivostih vseh avtomobilskih podjetij, smo se začeli gostie nekako opolnoči poslavljati. Gostitelj se je prijateljsko nasmihal in dejal:

»Če bi bili povabljeni kjerkoli drugje, draži moji, bi morali zdaj po proletarski navadi peš tavati domov. Toda jaz vas bom dal odpelati domov z avtomobilom. Kaj mislite o tem?«

Gostie so se navdušeno zahvaljevali. Gostitelj pa je dejal: »Kot lastnik avtomobila ima človek vznesen občutek. Torej bom takoj poklical šoferja in mu ukazal, naj se pripelje z avtomobilom.«

Odšel je k telefonu. Čez nekaj časa se je vrnil k svojim gostom in nekoliko zamolklo dejal:

»Avto bo takoj pripeljal. Veste, neprijetnost je le v tem, ker je naša garaža na drugem koncu mesta, šofer pa tudi stanuje drugje... Dejal sem mu, naj pohiti, saj bo moral teči le slabe pol ure.«

Inženirjeva žena je dodala: »Toda, dragi, zakaj mu nisi ukazal, naj se pelje s taksijem? Potem bi bil kaj hitro v garaži.«

»To je pa dobra misel,« je dejal hišni gospodar. »Takoj ga bom še enkrat poklical, nečuvno je še doma.«

»Oprostite,« je dejal eden izmed gostov, »mogoče pa bi se lahko mi kar s tistim taksijem odpeliali domov?«

»Kaj šel,« je odgovoril inženir. »To bi bilo vendar smešno! Zakaj pa imam lastni avto? Tega ne morem dovoliti!«

In smo čakali. Dvajset minut pozneje je pozvonilo. Šofer je bil tu. Toda brez avtomobila.

»Med potjo ni mogel najti taksija,« je dejal gostitelj. »Toda na naslednjem cestnem križišču vselej stojijo. Tako sem ga poslal tja.«

Eden izmed gostov je plašno vprašal: »Ali se ne bi mogli kar s tem taksijem odpeljati?«

Hišni gospodar se je strinjal: »To je pa dobra misel! Dejal bom šoferju, naj se pripelje s taksijem semkaj. Potem boste v trenutku pri garaži.«

Ko je odpravil šoferja, je začel gostitelj govoriti na splošno o prednosti prevoznih sredstev. Po naslednjih dvajsetih minutah se je pripeljal taksij pred hišo. Vendar pa se je pokazalo, da ima le tri sedeže za goste, ker se bo razen šoferja moral peljati z njimi tudi inženirjev šofer. Gostov pa je bilo pet.

Gostitelj je dejal: »Lahko bi bili naročili kar dva taksija. Kaj le delam? Pred-

lagam, naj se trije gostje odpeljejo, dva naj pa čakata pred hišo, dokler ne bo prišel moj avto.«

Gostje so v zadregi molčali. »Ali pa bolje tako,« je predlagal gospodar, »en gost in moj šofer ostaneta tukaj, ostali pa se odpeljejo h garaži...«

»Neumnost!« je dejala gospodinja. »Kdo pa bo potem pripeljal naš avto sem?«

»Prav imaš,« je odvrnil inženir. »Kakšna škoda, da imamo pet gostov! S tremi bi ne bilo nobenih težav! Pa napravimo takole: štirje gostje se odpeljejo s taksijem, eden pa gre s šoferjem za njimi...«

V strahu, da bo moral teči za taksijem, je eden izmed gostov nenadoma izginil v megli. Gostitelj je preštel preostale in dejal: »Zdaj se bo bolje ujemalo! Trije gostje se odpeljejo s šoferjem do garaže, četrti pa lahko počaka ali gre peš za njimi.«

Eden izmed gostov je tedaj vzkliknil: »Glejtel! Prihaja delovni voz cestne železnice! Takoj bom skočil na prikolico! Srečno, na svidenje!«

Vstopili smo. Šofer pa je dejal svoje-

Francoise S a g a n :

Nenadoma se je naveličala

»Nekatere stvari se lahko pozabijo le, če človek misli na kaj drugega,« reče glasno in se neha sprehajati po sobi. Smeje se. So tri možnosti: poklicati Simona in z njim iti v kak lokal; zaužiti tri uspalvalne praške in spati do jutra. (ta možnost ji ni bila všeč, ker se ji je zdelo kot nepotrebno odlašanje) ali ravno tisto poskušati z neko knjigo. Toda, kakor koli bi bila knjiga razburljiva, bi ji padla iz roke, oziroma točneje — že vnaprej je slutila, da bi tako bilo — sama bi jo položila na odejo in zaprla oči.

Svetloba ji je rumenkasto bleščala skozi trepalnice in je tako obsedela v postelji z občutkom neprijetnosti, ki se ga ni mogla znebiti niti za trenutek, kot v trenutkih veselosti, kadar bi sama s sabo govorila, kadar bi sebi priznavala, da nikoli ni ljubila Marka in da je kaj malo važno, če je odšel. Ne, tisto s knjigo odpade. Čitajoč ne bi bila sposobna sama sebe prenašati. Mogla bi se prenašati samo tako, ako se omami. Z »drugim.«

Poklicati Simona. Medtem ko je telefon zvonil, je pomikala slušalko sem in tja med licem in ušesom. Črna in nekoliko vlažna slušalka se ji je skoro gabila in poslušala je hreščoč glas, ki je bil čisto pridušen ali pa je glasno odmeval, pač po tem, ali je slušalko pritisnila ali ne. »Tako bi bila dobra scena v filmu, pomisli. Žena, ki kliče svojega ljubčka in se že vnaprej veseli njegovega glasu...«

»Rodu slovenskega sem. Boril sem se s Svaruniči ob Aluti in tostran Donave zozoper Bizanc. Oj, bili so sokoli mladi Svaruniči, ki so padli. Jaz pa služim Bizancu. O bogovi!«

»Ali te vleče domov?«

»Prišel me je z neizmerno silo in šel bi, ko bi mogel.«

»Kaj menijo drugi Slovenci v moji stotniji? Mislijo li na domovino?«

»Gospod, ne smem govoriti. Lahko bi bil tožnik, izdajalec!«

»Ne boš ne tožnik ne izdajalec! Govoril pred teboj ni stotnik, s teboj govori Sloven — brat.«

»Gospod, tvoja dobrota je brez meje. Govoril bom. Stradamo, da prihranimo novce in utečemo domov. Hodili smo po Afriki. Ej, vroče je tam — in zopet se čuje, da gremo v boj v Italijo. Nas pa vleče na svobodno dobrovo k našemu rodu. Dosti imamo brazgotin, dosti vojske.«

»In če bi šel Iztok tudi z vami?«

Vojak je šinil pokonci in objel centuriju kolena.

»Gospod, če ti veliš, se dvignemo takoj! Legijo napademo za tebe, samo reci! Za tebe poginemo, če hočeš!«

»Miruj, prisezi na bogove, da boš molčal!«

»Prisegam na ognjišče svojega očeta, ki je bil starešina!«

»Dogovori se s tovariši. Čim več jih dobiš, tem bolje. Iztok priskrbi denarja. Ko

mu šefu: »Ne pozabite mi dati nekaj denarja, da bom lahko plačal taksij. Davi sem že moral izdati dvanajst rubljev.«

Hišni gospodar je vzel bankovec iz listnice in zastokal: »Da, tile taksiji, požrejo pravcato premoženje! Če bi ne bilo teh izrednih izdatkov, bi bil že zdavnaj zamenjal svoj avto za boljše!«

Naposled smo se odpeljali. Spotoma smo skušali pregovoriti inženirjevega šoferja, naj bi nas kar s taksijem odpeljal domov. Presenetljivo hitro je pristal na naš predlog.

»To bi bilo tudi najbolje,« je dejal. »Pred kratkim sem doživel naslednje: Pripeljal sem gostje do garaže, potem pa se je šele začelo. Preden sem vrgel čuvarja iz postelje in spravil v tek omotor, se je že začelo daniti in gostje so se lahko peljali s prvimi tramvaji... Edino, česar se bojim, je to, da ne bom imel dovolj denarja. Vsekakor so tri osebe...«

Vsi smo dali šoferju po pet rubljev, ta pa je menil, da bo morebiti zadostovalo. Če bo treba, pa sam lahko gre tudi peš domov.

Simonov glas je bil svež, večno sveži Simonov glas. Zazdlo se ji je, da mora že biti precej pozno.

»Jaz sem pri telefonu,« reče.

»Kako se počutiš?« vprašuje Simon, »najbrž ti ni dobro, ko me kličeš v tej uri.«

»Dobro, dobro mi je,« odgovori in nežnost njegovega glasu jo gane do solz. »Ni mi slabše, samo rada bi nekam šla nekaj popit. Kaj sem te vrgla iz postelje?«

»Ne,« odgovori Simon. »Še več. Tudi jaz sem žejen. Čez deset minut bom pri tebi.«

Komaj je položila slušalko in zagledala svoj razmišljeni obraz v ogledalu, je začutila globoko potrnost ob misli, da bo šla ven za zabavo. Prijela jo je neizmerna želja, da bi ostala v svoji sobi, sama z Markovo odsotnostjo. Odsotnost Marka — to je morda najtočnejša oznaka za tisto bol. Potrebno bi bilo to bol podžigati in se je rešiti.

Polagoma je zasovražila ta občutek, ki jo je več kot mesec dni odvrčal od boli, kot od neke utvare. Zakaj ne bi poskušala nekoliko trpeti namesto, da se temu izmika. No, to vse je bilo brez smisla. Enako brezsmiselno je boriti se proti občutku zapuščenosti in žalosti kot poskušati biti srečen, enako brezsmiselno kot vse ostalo, kot njeno življenje, Simon in ta cigareta, ki je ugasnila v pepelniku, še preden se je začela šminkati.

Simon je pozvonil. Medtem ko sta šla

po stopnicah navzdol, se je obrnila proti njemu, nagnila glavo nazaj in se smehljala. Odgovoril ji je z nemirnim nasmehom.

»Res je, da sem pred Markom bila njegova ljubica. No, ne morem se točno spomniti, kako sva se razšla.«

V resnici se komaj kaj malega spominja iz tistega časa. Pred Markom je vse drugo izginilo, razpadlo prav tako kot jerihonski zidovi. Oh, ko bi mogla prenehati misliti na Marka. Ne ljubi ga več, ne želi, da bi se vrnil, in edino kar želi je, je pravzaprav ona sama, ona in od takrat, ko se je lahka in zadovoljna gibala v drugem in tujem ozvezdju.

»Naveličala sem se sama sebe,« reče v avtu.

»Potem si ti edina,« odgovori Simon in, zatem šepetajoč: »Mi vsi te tako ljubimo!«

»Veš,« reče, »to je tako, kot tista pesem Marc-Orlana: Želim, želim — ko bi le znal!«

»Želim, da ne bi več svojega glasa čul.«

»Hočeš poslušati mojega?« vpraša Simon. »Ljubim te, najdražja! Strastno te ljubim!«

Hkrati sta se smejala. Verjetno je to bilo res. Pred nočnim lokalom jo je objel okoli ramen, a ona se je privila k njemu.

Plesala sta. Godba je bila tam tako prijetna in topla. Prisionila je lice na Simonovo ramo in molčala. Opazovala je, kako se pred njo pomikajo drugi pari plesalcev, kako so njih lica nasmejana in kako polni pričakovanja so, kako moške roke počivajo gospodovno na ramenih žensk, kako se njih telesa gibljejo v ritmu. Na nič ni mislila.

»Ta molk,« reče Simon, »Mark?«

Odkimala je.

»Veš, Mark je bil doživljaj kot vsi drugi. Ni treba pretiravati. Življenje teče dalje.«

»Na vso srečo,« odgovori Simon. »Življenje teče dalje. Ti ostaneš, jaz ostanem. Midva pleševa.«

»Plesala bova celo življenje,« reče ona. »Midva pripadava tistemu sloju ljudi, ki pleše.«

*

Ob zori sta šla ven, da bi se naužila zraka in vdihavala sta ga v pljuča in avto ju je odpeljal v Simonovo stanovanje. Nič nista govorila, samo ona ga je — preden sta zaspala — poljubila na lice, položila glavo na njegovo ramo, a on ji je vtaknil prižgano cigareto v usta.

Skozi zavese je prihajala dnevna svetloba in osvetljevala kose obleke, razmetane po podu. Ležala je z zaprtimi očmi.

»Veš,« reče z mirnim glasom, »čudovito je kljub vsemu življenje, vse to...«

»Kaj?« vpraša on.

»Ne vem« — obrnila se je k njemu in zaspala. Ležal je še nekaj hipov nepremično, potem je pogasil obe cigareti in zaspal.

ra vsaj grozno maščevati. Če pa zbeži, ostane Irena sama in ne preboli sramote, s katero jo ogrne ves dvor, ko se zve, da je ljubila njega. Zadržnila se je tesno krog njega mreža, izhoda ni vedel, obdajal ga je pragozd, nad njim noč, ni znal ne za vzhod ne za zahod. Tako je hodil zamišljen, s povešeno glavo, ko so drugi vojaki ležali in dremali po travi v sencah platan. Sonce je prijetno sijalo; ploha, ki se je ulila proti jutru, je shladila in očistila ozračje, vse je dihala veselo življenje, cvetni kelihii so se odpirali, divje smokve so cvele, višnje so otresale beli sneg. Mladost v Iztoku je kipela, jasno nebo mu je preganjalo hude misli, dvigali so se mu veseli upi in z njimi vera v Teodorine besede. Bila je v njegovem srcu neizmerna ljubezen, ki vse upa, vse prenese, ne misli nič hudega. Zahvalil je Svetovita, da ga je čuval doslej in prosil Devano, naj srečno tke nitke njegove ljubezni.

Razmišljajoč je prišel do starega vojaka, hoplita, ki je ležal vznak v travi, s težkim ščitom pod glavo. S široko razprtimi očmi je gledal v drevo nad seboj, prek čela je imel dolg, rdeč obrunek.

»Kaj premišljuješ, Sloven?« ga je nagovoril Iztok.

Vojak se je spodobno dvignil pred stotnikom.

»Kako si prišel v carsko službo? Kje je tvoja domovina, si li rodu Antov ali Slovenov?«

predrznemu hlapcu; poznam dragocenosti. Snoch je bila despojna pri centuriju Iztoku. Danes švigajo bliski iz njenih oči. Grize si ustnice in njeno lice je blede. Paziti mi je velela, kdaj bi Irena, jasna dvorjanka — nebeško lepa je, gospod — poslala list semkaj v tvojo vilo. In moral sem ga izvabiti sužnju — danes ga je namreč poslala — in ga nesti despojni. Pa ga je vrnila, kakor nedotaknjen je, in sedaj sem ga izročil Numidu. In ko govorim s teboj, govori z veliko despojno magister equitum, Azbad. Dokončal je tvoj sluga v smrtni nevarnosti svoj govor, da služiti tvoji mogočni želji.«

Epafrdit je slonel nepremakljivo na stolu iz indijskega lesa in niti zganilo se ni na njegovem licu, kakor bi poslušal trgovsko pismo, ki mu ga bere silenciarijtajnik. Ko je evnuh končal, je segel v železno skrinjico in zagrabil dvakrat rumenih zlatov ter jih vsul Spiridionu.

Evnuh mu je poljubil vsakokrat roko in nato prihuljeno zbežal iz vile.

Sedaj se je dvignil s stola Epafrdit, stopil sredi sobe, položil prst na čelo in pomislil.

»Da se je izpozabila tako daleč, tega bi ne bil verjel! Še vedno je zrela za vlačugo! Komedija se zapleta — čakaj, Teodora, v njej bom nepričakovano igral tudi — jaz!«

(Nadaljevanje sledi)

»Malenkost! Govori Spiridion!«

»Ni malenkost, oprostite tvoja jasnost

Poletne skrbi v gozdu

Bujna junijska rast prehaja v zastoj, zelenje je temnejše in listje debelejšje. Na zgornji strani je bolj svetleče, da se laže brani pripeke in premočne svetlobe poletja. Čas vročine je tu, morda suše, seveda tudi neviht, obenem pa tudi zorenje prvih gozdnih sadežev. Letos nam bo listje prej rumenelo, tudi stare iglice že odpadajo.

Gozd bo utihnil in medlel v soparici. Živali se čez dan poskrijejo pred vročino, muhami in obadi v najtemnejše goščave. Ptičji zbori od maja in junija so onemeli in starši izpeljujejo zadnji svoj zarod. Mnoge ptice se gole, da obnove svoje obrabljene perje, zlasti selivke. V avgustu nas bodo že zapustili srakoperji, kobilar, zlatovranka in kukavica, zato se počasi že pripravljajo na dolgo pot.

V naravi vidimo neko utrujenost. Le med srnjadjo vlada v poletnih dneh največji nemir: srnjad svatuje.

Pazimo na gozdne požare in mrčes

Zavoljo vročine se po deblih iglavcev cedi smola, pa tudi iz vrtn zalubnikov, zlasti lubadarjev, ki so napadli drevje. Zato je treba paziti na gozdne požare in škodljivi mrčes, ki mu poletna toplota izredno godi. Gozdni delavci in drugi, ki bodo imeli opravka v gozdu, morajo previdno kuriti v gozdu in le na zavarovanih zatišnih mestih, medtem ko je netenje ognja v gozdvih sploh prepovedano. Požarne pasove, zlasti ob železniških progah, moramo skrbno počistiti do gole zemlje.

Znaki, da ima krava zavito maternico

Krava se je pripravljala na telitev. Izpuščala je po malem blato in vodo, se nemirno prestopala, stezala, legala in vstajala približno pol ure, nakar se je umirila. V naslednjih urah se je to ponavljalo, nato en dan in dve noči ni kazala nobenih znakov telitve. Spet je začela tolči s parklji, divje otepati z repom, zadnje noge je rinila k prvim, da se je hrbet visoko usločil navzven. Ko se je umirila, je začela jesti. Drugi dan je bilo že na prvi pogled opazno, da se krava v zakolčju stiska. Spet je dobila popadke, plod je z vso silo butal v spodnji del života, da se je iz seskov večkrat pocedilo mleko. Umirila se je, začela žalostno mukati, kot bi hotela poklicati na pomoč. Ko je dospel veterinar, je ugotovil, da je maternica močno zavita. Brez veterinarske pomoči ne bi teletila, temveč poginila. Zdaj sta oba, krava in tele, zdrava. Zato naj vsak, ki bi opazil podobne znake, takoj pokliče veterinarja; bolje je, da ta ugotovi, ali bo telitev normalna, kakor da bi bila pomoč prepozna.

Holandska in njeno mleko

Potrošnja mleka na osebo in leto znaša pri nas v Avstriji 128 litrov, na Holandskem pa 150 litrov. V letu 1955 je Holandski v povprečju porabil 142 litrov mleka.

Že zaradi tega rahlega padca potrošnje mleka je holandski urad za gospodarstvo z mlekomo pričel urediti načrt letnih mlečnih barov.

Tak mlečni bar obstoja iz velikega, ca. 14 m dolgega avtomobila, ki ima tanka za 450 l mleka in za 500 l vode. S pomočjo vode in potrebnih tehničnih naprav

Budno je treba opazovati gibanje mrčesa. Napram lubadarjem nadaljujemo boj s polaganjem lovnih dreves, ki ostanejo na tleh neokleščena in s smolnatim duhom privabljajo hrošča v nastavljeni kotički. Pravočasno pa je treba zalego uničiti s tem, da ogulimo lubje, obsekamo vrhače ter odpadke skrbno sežgemo. Les moramo čimprej izpeljati, sicer postanejo lovna drevesa gojišča in ne pokončevališča. Redčenje iglic v vrhovih, bele črte in kaplje strnjene smole po deblih opozarjajo na nevarnost.

Poklicati moramo gozdarja, da odredi sečnjo in takojšnjo izdelavo gozdnih sortimentov iz napadenega drevja. Če po deblih posedajo belo črtasti metulji, natančno napad preleca. Ako so se njegove gosenice naselile na skupini iglavja, jih skušamo zadržati z lepljivimi pasovi na deblih, da se ne morejo seliti na okoliško drevje. Tudi gosenice grizlic se radi pojavijo v vrhovih smrekovja v nižinskih legah ali na borovju. V poletnih mesecih se izlegajo zadnji rodovi mrčesa, ki so najbolj številni, ker so medtem že plodili prvi rodovi. Vendar je najboljša obramba proti škodljivemu gozdnemu mrčesu strog gozdni red in žučkojede ptice. Zato naj bo naša skrb, da varujemo te ptice in jim nudimo za čim večjo razmnožitev tudi dovolj umetnih gnezdišč. K temu delu vzgajamo mladino!

Sekajmo s preudarkom

Po potrebi nadaljujemo gozdno-gojitvena dela s čiščenjem in reševanjem mladja, zlasti nasadov, kar smo začeli v maju ali juniju, pred udušitvijo po plevelu. V svetlih sestojih in na posekah se je razbohotilo grmovje, robida, malinje, praprot, trava, mladje je prerasel srobot. Okoli mladik je treba razgrniti ali požeti travo ali praprot, izpodrezati robido — če jo hočemo uničiti, izkopati srobot, izsekati ali zasekati grmovje. Toda le toliko, da goste rastline ne zaduši mladik; mladje naj dobi prostor in svetlobo za razvoj. Ne smemo namreč pozabiti, da je to rastje, ki ga gozdar na kratko imenuje »gozdni plevel«, pri odgoji mladja tudi koristno. Mladju daje namreč zavetje, varuje ga pred mrazom, pripeko, pred sušo in vetrom, pa tudi pred rastlinojedimi živalmi.

Poletne sečnje iglavcev nadaljujemo. Ako je semensko leto, moramo v plodnih sestojih, to je gozdvih, izkoristiti obrod semenja za naravno pomladitev in pričeti z oplodnimi sečnjami. Ako želimo pridelati tudi lubje, kar priporočamo, moramo v smrekovih sestojih to izvesti, dokler je še les muzeven. Sok zapre v nižjih legah že sredi poletja, v višinah pa šele proti koncu avgusta, saj se tudi rast spomladi zakasni za mesec ali dva.

hladijo mleko v avtomobilu na 4° Celzija. Po najrazličnejših ceveh in napravah prihaja mleko v oblikah, kakršne želi konzument, bodisi kot sladolead bodisi kot mlečna ali z mlekomo pomešana pijača. V zimskem času dobi konzument mleko segreto kot pijačo zjutraj in čez dan.

Kljub temu, da je Holandska v borbi za tržišče in za višjo potrošnjo mleka, je 1. julija 1957 povišala ceno litru mleka v korist producentu za 6 centov, kar je enako 40 grošem.

Atomsko obsevanje žita

»Atomsko obsevanje (to je obsevanje z žarki, ki jih oddajajo radioaktivne »sevalnice« — prvine, pravzaprav jedra atomov) bo morda postalo ena pomembnejših pridobitev, ki jih bo atomska energija lahko nudila človeštvu. Strokovnjak mednarodne organizacije Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO) je dejal, da uvedba atomske energije v kmetijstvo lahko pomeni toliko, kakor je nekoč pomenila uvedba elektrike v gospodarske panoge.

Dosedanji poskusi so bili zelo uspešni. Žito n. pr. obsevajo, da pridobivajo nove

sorte. Krompir je treba le kratek čas obsevati, da ustavi kličje. Gomolji tako ostanejo dolgo zdravi, ne da bi spomladi odganjali klice; krompir lahko leži v skladišču vse leto, ne da bi se pokvaril.

Z obsevanjem žita so dosegli, da je žito postalo odporno proti raznim boleznim. Atomsko žarke so začeli uporabljati tudi v perutninarstvu. Obsevajo kokoši in dosegli so večjo nesnost. Raziskujejo, kakšen učinek ima atomsko obsevana hrana na ljudi ali krma na živali. Doslej še niso mogli ugotoviti, da bi bila takšna hrana ali krma škodljiva.

V višinskih gozdvih sekamo v tem času navadno »na suš«, to je, da pustimo obeljena debela nerazžagana. S tem se les enakomerno izsuši, ker bi razžagan na čelih hlodov v vročini premočno razpokal in bi izgubil na tehnični in prometni vrednosti.

Ne pozabimo na red v gozdu!

Pri vseh gozdnih delih pa moramo spoštovati gozdni red! Sečišča pospravimo,

ZA GOSPODINJO IN DOM

Naučimo otroka delati!

Vsak človek ima delovni nagib, ki ga sili k delu. Pri otroku se ta nagib kaže že kmalu, in sicer pri igri. Če bomo otroka pravilno vzgajali, bo igra polagoma prešla v delo. Seveda pa otroku ne bomo nalagali takega dela, ki ni primerno njegovim močem. Toda tako opravilo, ki ga lahko opravi, pa prav rad stori. Vsak otrok se rad izkaže. Posebno rad opravi tako delo, pri katerem lahko pokaže, da je tudi on koristen, priden, sposoben!

In če bi dali otroku za nagrado — delo? Seveda bo tako nagrado sprejel. Saj je res delo velika nagrada. Ne bi se smeli pritoževati nad tem, kar moramo opraviti. Srečen je tisti, ki lahko dela in ki opravlja delo po svoji sposobnosti. Tako delo bo opravljal rad, ker ga zna, zato bo imel uspeh in ker bo imel uspeh, ga bo opravljal rad in...

Ljubezen do dela nam povzroča obenem tudi stalno zadovoljstvo. Delo razvija moralni čut in moralno moč. Delo razvija spretnosti in sposobnosti. Vsak dijak v šoli lepo napreduje, če šolsko delo čim večkrat ponavlja — dela. Delo krepi mišice, budi tek, ohranja zdravje in energijo in večja sposobnost za delo. Delo je življenjska potreba.

zložimo veje in lesne odpadke na kupe ali v redi. Storov iglavcev in vrhačev ne smemo puščati neobeljenih. Podrto drevje izdelajmo pravočasno v gozdne sortimente, sušice posekajmo, da ne bodo zavetišče za gozdni mrčes.

Opozoriti moramo še na škodo, ki jo povzročajo izletniki, nabiralci borovnic, jagod, gob, zdravilnih zelišč itd. Ti ljudje zarezujejo lubje, nabirajo smolo, gazijo pomladek, zanetijo požar. Zato je v poletnih mesecih gozdna varstvena služba najbolj potrebna.

M. Š.

Z naporom pridobljeno znanje, izobrazba in kruh, so dragocenosti.

Zato navajajmo otroke, da bodo radi delali, seveda pa jim mora biti naše delo za vzor. In sicer moramo otrokovo delo usmerjati v tisto smer, ki bo ustrezala otrokovemu bodočemu poklicu, ki bo seveda odgovarjal otrokovim nagnjenjem in interesom. Nikakor ne smemo otroka siliti v kak poklic, ki mu že zaradi telesnega ustroja ne ustreza, prav tako pa je treba tudi upoštevati njegove duševne sposobnosti in nagnjenja. V višje šole bomo dali le otroke, ki se rad uči, druge pa, ki imajo bolj nagnjenja do kake obrti, bomo v tem pravcu vzgojili. Vedno pa mu moramo seveda naglašati, da mora vsak človek nekaj delati, eni duševno, drugi fizično, vsako delo pa da je častno. Lenuhi in delomrzneži so škodljivi in zopni, ker hočejo živeti na tuj račun, kar pa seveda ni dopustno in tudi krivično napram ostalim delovnim ljudem.

Če bomo v tem pravcu vzgajali otroke, bomo imeli uspeh in naši otroci bodo radi delali ter bodo ponosni na svoje uspehe, v poklicu pa bodo uspešni in srečni ljudje.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Uživanje alkohola ni vedno škodljivo

Mnogo ljudi lahko uživa alkohol v manjših količinah, na primer 2 do 4 dcl vina dnevno, brez vsakih hujših in trajnih posledic. Tudi, če se uživa alkohol v manjših količinah dnevno, kakor n. pr. v raznih poklicih, lahko ostanejo ljudje pri tem zdravi. O kroničnem alkoholizmu lahko govorimo le, če ugotovimo dokazljive telesne okvare ali če opazimo pri pivcu neodložljivo željo in potrebo po alkoholu, katero hoče prizadeti zadovoljiti, ne glede na poklicne in družinske obveznosti in ne glede na svojo finančno zmogljivost.

V nevarnosti, da postanejo alkoholiki, so predvsem osebe, ki imajo opravka s produkcijo, razprodajanjem alkoholnih pijač ter osebe, ki izhajajo iz družin, ki so konstitucionalno živčno in duševno manj odporne. V nevarnosti pa so tudi osebe, pri katerih se pogosto pojavljajo nenormalne duševne reakcije.

Iz zgolj zdravniškega stališča gledano lahko tudi male množine zaužitega alko-

hola prehodno zmanjšajo telesno in duševno storilnost, sposobnost za presojanje in hitro reagiranje. Je pa res, da je prenašanje alkoholnih pijač individualno zelo različno. Eni prenesejo več alkohola, drugi manj. Znano je tudi, da alkohol manj škoduje ljudem, ki se poklicno mnogo gibljejo ali opravljajo težja fizična dela.

Dokler človek uživa alkohol le v manjših količinah, se prav gotovo ni treba bati, da bi na telesu nastale kake neljube kvarne posledice.

Pri motnjah v želodcu in pri pomanjkanju želodčne kisline zdravniki predpisujejo solno kislino v obliki kapljic ali tablet acidolpepsina. Če pa se komu zdi, da nekaj kozarcev vina dnevno koristi pri motnjah s strani želodca in da to utruje prebavo, je priporočljivo vino tudi piti, seveda v količini, ki res koristi, ne pa škoduje, se pravi povzročja druge duševne in telesne motnje.

Slabo delovanje pobešenega črevesja

Pobešenje črevesja je navadno v zvezi s pobešenjem vseh trebušnih organov. Poznamo konstitucijsko pobešenje črevesja kakor tudi pobešenje kot posledico hudega shujšanja, kot posledico številnih porodov in operativnega odstranjevanja kake velike trebušne bule. Delovanje pobešenega črevesja je seveda oslabiljeno, kar ima za posledico občutek tiščanja po jedi, izgubo apetita kar v sredi med jedjo, zaprtje, razne nervozne motnje, hujšanje ipd.

Zdravljenje te nevšečnosti zahteva predvsem primeren način življenja, več počivanja in ležanja, obroki hrane naj bodo čim bolj pogosti, zaradi tega pa naj bodo ti obroki manjši. Hrana naj bo bolj gosta, sploh se priporoča uživanje čim

manj tekočin. Nadalje morajo biti jedila okusno pripravljena in po želji bolnika dovolj slana in kisla. Bolnik s pobešenim črevesjem ne sme opravljati težkega dela, priporoča se jim tudi nošenje trebušnega pasa, ki pa mora seveda biti pravilno krojen.

Z zdravljenjem poskušajo zdravniki krepiti splošno telesno moč bolnika in v to svrhu predpisujejo različna krepilna sredstva kot so arzen, strihnin, železo v obliki tablet ali injekcij.

Čim opazimo, da s črevesjem nekaj ni v redu, je nujno, da obiščemo zdravnika, ki bo svetoval pravilno zdravljenje, ker le na ta način bomo pravočasno odvrnili težke posledice, ki bi lahko nastale zaradi nepazljivosti.

Dravski most pri Velikovcu izročen prometu

Kakih 350 metrov zapadno od starega dravskega mostu pri Velikovcu so v zadnjih dneh dogradili nov moderen most. Osnutek za novi most so izdelali že leta 1952, ker stari leseni most nikakor ne ustreza več težkemu in zgoščenemu tovornemu prometu. Medsebojni tovorni promet med desno in levo stranjo Drave je bil zaradi tega oviran in otežkočen, kar ni moglo koristiti gospodarskemu podvigu, ker so prometne zveze bistvene pomena za gospodarstvo in ugodno medsebojno izmenjavo dobrin. Z novim mostom so preložili tudi del ceste in na ta način izravnali precej hudo vzpetino, kar se bo prav tako ugodno uveljavljalo v prometu.

Z gradnjo so pričeli v jeseni leta 1954. Nosilne naprave mostu so iz jeklo-betona ter so pri gradnji porabili naslednje količine materiala: za temelje 5700 kubičnih metrov betona, 580 kubičnih metrov zidnih kamnov, 105 ton jekla in 120 ton drugega železa. Za nosilne naprave

so porabili 1500 kubičnih metrov jeklo-betona, 300 ton okroglega jekla in 800 kubičnih metrov gradbenega lesa. Skupno so za gradnjo ceste in mostu porabili 600.000 delovnih ur, stroški pa so znašali 19.600.000 šilingov. Nova cesta je dolga 3 km, most sam pa 230 metrov. Most je izpeljan okoli 17 metrov nad vodno gladino Drave, to pa zaradi tega, da ne bi oviral zaježeno vodo, če bodo zgradili elektrarno pri Kazazah.

Pravijo, da je novi most odlično sprečevalo o sposobnosti in znanju inženirjev, tehnikov, delavcev in gradbenih tvrdk in je eden izmed prvih takšne vrste na Koroškem. Most ni samo tehniška umetnina, temveč je tudi po izvedbi in gradbeni obliki prilagojen pokrajini ter privlačen za oko. Občudujejo ga tudi mnogi tuji gostje, ki se mudijo v tem lepem kraju.

Minuli petek so v slavnostnem aktu izročili novi most svojemu namenu. Poleg mnogih okoličanov, gradbenih delavcev, inženirjev in zastopnikov gradbenih tvrdk je slavnosti prisostvovalo številno slavnostnih gostov, med temi trgovinski minister dr. Bock in deželni glavar Wedenig. V svojih nagovorih so slavnostni govorniki poudarili važnost novega mostu za gospodarski razvoj spodnje Koroške. Deželni glavar Wedenig je med drugim dejal, da je mojstrska izvedba novega mostu tudi znak zmogljivosti gradbenih delavcev, ki so smele načrte inženirjev in tehnikov s svojim spretnim in vztrajnim delom uresničili. Naglasil je, naj bo tudi ta most pobuda za gradnjo mostov od človeka do človeka, od naroda do naroda ter od države do države. Končno pa je dejal, da velja velika zahvala za izvedbo takšnih projektov tudi vsem številnim davkoplačevalcem, ki jih omogočajo s svojim denarjem.

Izmenjava daril med avstrijskimi in sovjetskimi znanstveniki

V sovjetskem veleposlaništvu na Dunaju so imeli zadnji teden majhno slavnost, ko je sovjetski veleposlanik v Avstriji S. G. Lapin po naročilu sovjetske akademije znanosti izročil prezidentu avstrijske akademije znanosti, dvornemu svetniku prof. dr. Meisterju, umetnostno izdelano namizno plaketo, ki je bila izdelana ob 240. obletnici rojstva znanstvenika Leonharda Eulerja. Ko se je prof. dr. Meister zahvalil za darilo, je izročil sovjetskemu veleposlaniku spominsko plaketo, ki spominja na 100-letni obstoj avstrijske akademije znanosti.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 22.00.

Vsakodnevne oddaje: 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjinski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert — 18.00 Sami Magerji — 19.05 Dober večer dragi poslušalci — 19.30 Odmev časa.

Sobota, 3. avgust:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 14.30 Pozdrav nate — 15.30 Oddaja za letoviščarje — 15.45 Koroška dobrodošlica — 16.15 Iz dežele pravljic — 17.10 Odlični izbor — 18.15 Za dobro voljo ob koncu tedna (slov.) — 18.45 Pri pevcih iz Goggava — 20.16 Pester večer.

Nedelja, 4. avgust:

6.20 Vesele melodije — 7.20 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.05 Oddaja za kmete — 9.00 Nedeljski venček melodij — 11.00 Veselo petje — veselo igranje — 13.45 Koroška lovška ura — 14.30 Pozdrav nate — 16.00 Koroška simfonija — 16.30 Krojaček na luni — 17.45 Glasbeno srčanje dežel — 19.00 Nedeljska športna poročila — 20.15 Če ti poleg mene; poletna zgodba — 21.15 melodije zvečer.

Ponedeljek, 5. avgust:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Zapiski iz domovine — 14.00 Poročila, objave. Poje Anton Feinig, pri klavirju Mira Pehani (slov.) — 16.00 Literarni zapiski v revijah — 16.45 Znanje za vse — 18.45 Kmetijski nasveti (slov.) — 20.16 Igra linški deželno gledališki orkester — 20.45 Brati in razumeti — 21.00 Muzikalične družinske prigode.

Torek, 6. avgust:

5.35 Kmečka godba — 8.45 Človek in vreme — 14.00 Poročila, objave. O utrjevanju telesa (slov.) — 16.00 Kapstadt — Dunaj — 16.45 Dogodivščine knjižnega črva Balduina Madiga — 17.15 Popoldanski koncert — 18.35 Naša radijska prijateljica — 18.45 En mesec deželne politike — 20.00 Salzburške slavnostne igre 1957. Peti orkestralni koncert, vmes poročila.

Sreda, 7. avgust:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Iz ženskega sveta — 14.00 Poročila, objave. Uštno je po-

let... (slov.) — 16.00 Oddaja za žene — 16.20 Poznani umetniki — 16.45 Iz raziskovalnega dela visokih šol — 17.15 Popoldanski koncert — 18.15 Pesmi in melodije iz Koroške — 18.45 Za ženo in družino (slov.) — 20.30 Hofmannsthal: „Elektra“, tragedija.

Četrtek, 8. avgust:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Avstriji v inozemstvu — 14.00 Poročila, objave. Oj ti Polonca... (slov.) — 16.00 Madžarska pozicija v dveh stoletjih — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Popoldanski koncert — 18.30 Oddaja za delavce — 18.45 Oddaja kmetijske zbornice — 20.16 Pesem, glasba in pisana beseda iz Koroške — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 9. avgust:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Domovina in čas — 14.00 Poročila, objave. Mlada setev; pravljice (slov.) — 16.00 Lepa pesem — 16.45 Znanje za vse — 17.15 Mladinski koncert — 18.15 Mladi gostje na Koroškem; reportaža — 18.45 Za uho in peto (slov.) — 20.20 „Volpone“, slušna igra — 22.20 Pesem v času.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

V ponedeljek, sredo in petek od 8.00 do 11.00 ure oddaja na valu 202,1 m in 98,9 mHz.

Sobota, 3. avgust:

7.30 Mladim poslušalcem o počitnicah — 8.05 Slovenske narodne — 11.00 Za dom in žene — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.30 Od arije do arije — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.40 Novi filmi — 17.10 Zabavna in plesna glasba na tekočem traku — 18.45 Okno v svet — 20.00 Veseli večer.

Nedelja, 4. avgust:

6.00 Nedeljski jutranji pozdrav — 8.30 Mladinska radijska igra — 9.45 Še pomnite tovariši... — 12.00 Zabavni koncert — 13.30 Za našo vas — 14.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 16.00 Sprehod po „Zlati Pragi“ — 18.00 Mednarodne avtomoto dirke na Ljubelju — 19.30 Zabavna glasba — 21.00 Športna nedelja.

Ponedeljek, 5. avgust:

6.40 Naš jedilnik — 7.30 Mladim poslušalcem o počitnicah — 9.00 Utrinki iz litera-

KOROŠKI VELESEJEM V CELOVCU

AVSTRIJSKI LESNI VELESEJEM

OD 8. DO 18. AVGUSTA 1957 PRINAŠA:

- 1000 razstavljalcev iz tu- in inozemstva
- Veliko posebno razstavo avstrijske lesne industrije
- Posebno razstavo „Les kot moderna embalaža“

TER NADALJNJE POSEBNE RAZSTAVE

tapetnikov, sedlarjev, torbarjev, usnarjev, pečarjev, obrtnih in industrijskih proizvajalcev betonskih izdelkov, opekarske industrije, prikaz koroških lesnih sortimentov, prikaz storitev podeželske mladine, cvetlično in vrtnarsko razstavo, drevsničarstvo in poskušno zelenjadnih jedil.

Železnice tu- in inozemstva nudijo 25 % avstrijske poštne avtobusne linije pa 50 % popusta na vožnjo.

Posebne razstave

zavoda za pospeševanje gospodarstva na koroškem velesejmu

V posebni razstavi bodo pokazali zmogljivost obrti, ki je zaradi industrializacije ogrožena. Na tej bodo zastopani tapetniki, sedlarji in proizvajalci usnjene blaga. Na prostornini okoli 600 kvadratnih metrov bodo te obrtne stroke pokazale, da so s preureditvijo svoje proizvodnje razumele, da ustrezajo tudi zahtevam novega časa.

Tapete, ki so v drugih evropskih državah nekaj samoumevnega, v Avstriji doslej niso preveč upoštevali. Tej stroki bo na razstavi določenega posebno veliko prostora. V veliki hotelski hali in dveh kojah bodo predočili možnosti, kako je mogoče s tapetami mnogovrstno opremiti prostore. Na razstavi upajo, da bodo tudi na tem področju približali publiko nove zanimivosti.

Sedlarska obrt bo pokazala jezdno in vprežno opremo ter vse, kar se uporablja pri vprežnih živalih. V dobro opremljeni delavnici bodo demonstrirali usnarjsko dejavnost ter bo gotovo posebno zanimanje vzbujalo šivanje nogometnih žog. Pokazan bo moderni razvoj te obrti na primer tudi s primerjavo: kar je bilo prej sedlo, to so danes avtomobilski sedeži in sedla za motorna kolesa, kar danes zelo zaposluje sedlarsko obrt.

Torek, 6. avgust:

7.30 Cicibanom dober dan! — 8.05 Igra vojaška godba — 9.00 Utrinki iz literature — 10.10 Od melodije do melodije — 11.00 Za dom in žene — 12.00 Koroške narodne pesmi — 12.30 Kmetijski nasveti — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.40 Radijski roman — 18.00 Športni tednik — 18.50 Razgovor o mednarodnih vprašanjih — 20.30 Radijska igra.

Sreda, 7. avgust:

5.00 Dobro jutro, dragi poslušalci — 8.05 Pisana paleta — 9.30 Priljubljene slovenske pesmi — 10.10 Glasba iz zabavnih filmov — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Pesmi in plesi bratskih narodov — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.40 Humoreska tega tedna — 18.00 Sestanek ob šestih — 18.40 Umetne pesmi — 20.00 Opera: Dalibor (Smetana).

Četrtek, 8. avgust:

6.40 Naš jedilnik — 7.30 Mladim poslušalcem o počitnicah — 9.00 Utrinki iz literature — 11.00 Dober dan, otroci! — 12.00 Južni ritmi — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.30 Odlomki in arije iz slovanskih oper — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 17.10 Zabavna in plesna glasba na tekočem traku — 18.45 Radijska univerza — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 20.50 Tedenski notranje-politični pregled.

Petek, 9. avgust:

7.30 Cicibanom dober dan! — 9.00 Utrinki iz literature — 9.20 Same narodne in domače viže — 10.10 Odlomki iz Verdijevih oper — 11.45 Mladinska povest v nadaljevanjih — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Poje Slovenski oktet — 13.15 Ritmi in melodije — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 18.00 Družinski pogovori — 18.10 Slovenske narodne — 20.45 Tedenski zunanje-politični pregled — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakah.

Vročina je škodovala pridelku žitaric

Najnovejše mesečno poročilo zavoda za gospodarsko raziskovanje navaja, da je nenavadno visoka vročina in suša meseca junija in v začetku julija precej škodovala ugodni letini žitaric. Žitni pridelek bo letos manjši, kakor je bil prejšnje leto. Najbolj prizadete so bile sadne kulture, jabolka in hruške, ter računajo, da bo letošnji pridelek znašal samo tretjino normalnega pridelka. Zaradi vročine in suše je zaostal tudi zgodnji krompir ter pridelek ne bo najugodnejši, dočim se je pozni krompir vsled izdatnega deževja v zadnjih dnevih opomogel in obeta zadovoljiv pridelek.